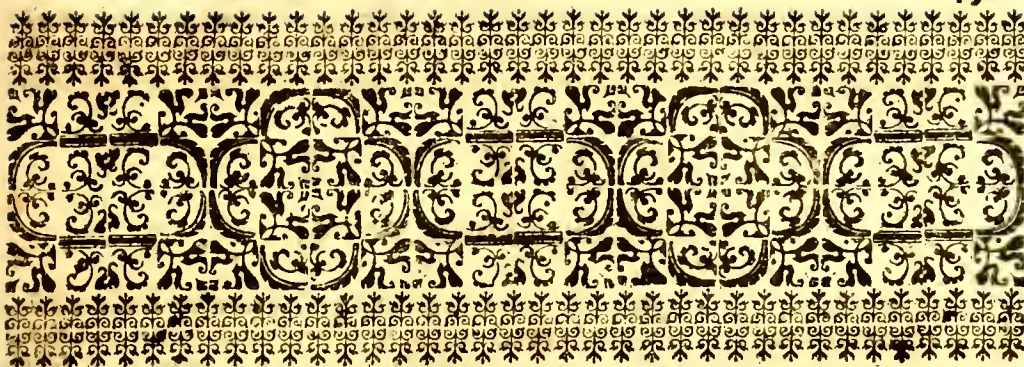

A R T I S
M A G N A E
C O N S O N I,
E T
D I S S O N I
L I B E R S E C V N D V S
P H I L O L O G I C V S

De sono artificioso siue Musica, eiusque prima Institutione, Aetate, Vicissitudine, Propagatione.

P R A E F A T I O.

EXAMINATIS in præcedenti libro atque iuxta ordinem naturæ discussis singulis ijs, quæ ad soni vocisque genesin quouis modo spectare videbantur; ordinis ratio modo postulat, ut ad sonum artificiosum siue Musicam dissertationis nostræ filum extendamus, quam eo prorsus modo, quo illa in hominum animis adoleuit, persequemur. Sciendum autem Musicam in primis statim mundi incunabulis in variâ illusione corporum, uti & in animalium vocibus, veluti quædam sui iccisse seminarij fundamenta; quæ deinde rerum omnium finis Homo altius excolens, in fabricam omnibus numeris absolutam eduxit; Ut enim sonus simplex vocem, ita vox simplex vocem siue sonum harmonicum (veluti compositionis rerum elementa quædam) antecessit; de cuius quidem

harmonici soni origine, ætate, propagatione, vicissitudine, præsertim apud Hebræos & Græcos hoc libro disceptare constituimus. Et ne Lectoris audium animū longiori pro-
lusione suspendamus, propositam nobis materiā ab ouō, vt dici solet, auspicabimur.

C A P V T. I.

De Musicæ Inuentione.

Prima prin-
cipia Musi-
cæ & origo

IN hoc mundano rerum theatro, nihil sono magis obuium; Is tamen vti adhuc nūc, ita etiam primæuæ iam mortalium genti variam dedit inuentionis suæ occasionem oportunitatemque; Atque in primis ventorum, vti & quorundam animalium sibilis, quos primi illi mortalium per campos hinc inde dispersi identidem percipiebant, primam quoque occasionem dederunt fabricæ fistularum, quas ad similitudinem nature ex auenâ, arundine, tibijs gruum, alijsque cauīs plantarum thyrsis efformabant; Concauorum verò corporum sonitus strepitusque, variā pulsatiliū Instrumentorum suppellectilem peperit, vti postea videbitur.

Ex arundi-
nibus pri-
ma fistula-
rum rudi-
menta.

Cū enim primæui mortallum, vt plurimū, rusticæ ac pastoritiæ vitæ operam da-
rent, ibique sua figerent habitationis tentoria; vbi pingua occurrebant pascua, & loca
aquis irrigua, & consequenter iuncis, arundinibus, papyris, similibusque fistulose pro-
lis germinibus referta; fieri non potuit, vt gens tota die plerūque otiosa, sine aliqua
mentis relaxatione consisteret. Verisimile igitur est hos homines ex dictis fistulosis
thyrsis primū lituos sibi varios formasse, & quidem non minori, quā hoc tempore
pastores, ceterosque rusticam vitam agentes facere videmus, artificio; & forsan etiam
maiori, vtpote qui tum ingenio adhuc erant vegetiori. Cū præterea iidem primi
mortales fabrilem artem (vt pote sine qua humani generis societas periret) vt plurimū
callerent; fieri sanè non potuit, quin ex casuali subinde diuersorum corporum collisio-
ne inter laborandum non varios sonitus ac strepitus subinde excitarent; vnde admodū
probabile est, eos hac occasione in variam pulsatiliū instrumentorum notitiam per-
uenisse eā prorsus ratione, vti nobis hodierno die subinde adhuc contingit. Musica
igitur non à Græcis, aut Ægyptijs, aut Chaldeis, sed à primis ante diluuiū hominibus
primam habuit suæ inuentionis originem; imò si omnes homines è mundo iam tolle-
rentur præter paucos pueros rerum ignaros, hosce tamen tum necessitate cogente,
tam casu & experientiā cum tempore in varias inuentiones humano generi necessa-
rias incidere posse nihil dubito; inuentiones enim rerum homini insitæ sunt, nec libris
solum discuntur, sed & intellectu aliqua insigni necessitate cogente, vel casu, aut ex-
perientiā vel genij suggestionē eruantur; Musicam igitur iam à principio fuisse, præter-
quam quod Sacre Litere id luculenter testentur, ipsa etiam ratio dicat, vt dixi; Certè
4. cap. num. 21. Genesios Musicorum instrumentorum inuentio Iubali apertè adscri-
bitur his verbis:

Instrum-
torum Mu-
sicorum
origo.

Omnes re-
rum inuen-
tiones vidē-
tur fuisse
casuales.

שם אחיו יובל הוא היה אבי כל תפיש כנור ועוגב

Iubal Au-
thor Musi-
cæ.

Etnomen fratris eius Iubal ipse fuit Pater tractantis siue pulsantium Cytharam & Organum, vbi 70. habent ὅς τις ὁ κατὰ δέξας ψαλτῆσιον καὶ κινέραν; *hic fuit qui monstrauit primus psalterium & Cytharam. Qualia verò fuerint instrumenta ab ipsis inuenta dicetur in Capite de Musicâ Hebræorum. At verò post diluuiū Ægyptij primi fuerunt perditæ Musicæ instauratores: Hi enim à Chamo & Mesraimo filio eius instructi Musicam in tantum illustrarunt, vt vel ab Ægyptio verbo Moys Musica etymon suam sumpserit, eò quòd ad stagnantes Nili paludes, occasione arundineæ, papyracæque sobolis (ex qua lituos suos efformabant) ibidem copiosè repullulascens, inuenta ac instaurata sit. Verū vidē quæ fusiùs de hoc argumento in Prodomo Copto tractauimus. Ab Ægyptijs autem postmodum ad Græcos, ab his ad Latinos aliasque Nationes traducta, nullo*

Musica in
Ægypto
inuenta.

nullo non tempore magnos progressus fecit. Quid verò vnaquæque Natio propriè circa hanc facultatem inuenerit, quemque in Musica modum seruauit, in peculiaribus locis docebitur.

C A P V T I I.

De obiecto Musicæ eiusque subalternatione & quòd Musica sit vera scientia speculatiua,

OMnis facultas ordine nature obiectum aliquod circa quod primariò versetur, præsupponit; Obiectum Mathematicæ absolutum & adæquatum est quæritas terminata, quæ ut duplex est continuâ & discreta, ita duplicem quoque Facultatem parit, Geometricam & Arithmetica. Vtraque quantitas denuò spectari potest vel absolute, simpliciter & per se, vel relatiuè aut in ordine ad aliud; priori modo purarum Mathematicarum, posteriori mixtarum constituit obiectum; In quantum verò vtraque se tenet ex parte materiæ præbet materiale obiectum commune tam putis, quàm mixtis scientijs; in quantum autem ex parte formæ, formale constituit obiectum, cuius officium est scientiam, quæ circa illud occupatur, ab omnibus alijs distinguere; Hoc pacto formale obiectum Opticæ est linea visualis; Musicæ, numerus sonorus, circa has enim affectiones, nulla alia facultas præterquàm Optica & Musica versantur. Nam licet tam Optica quam Geometria pro materiali obiecto suo communi habeant lineam, attamen Geometria eam sub aliâ ratione ac formalitate considerat, quàm Optica: illa enim ut extensam, Optica verò ut etiam visualis est, lineam considerat; quæ quidem formalitas, ut dictum, est Opticæ formale obiectum, per quod tam à Geometria, quàm ab omnibus reliquis scientijs distinguitur. Similiter tam Arithmetica, quàm Musica habent pro obiecto communi numeros. At Musica sub alia formalitate illos considerat, quàm Arithmetica; nimirum pro ut sunt sonori, seu prout dicunt certas proportionales sonorum; per quam formalitatem Musica, tanquam per formale obiectum, differt ab omnibus alijs scientijs. Quid autem sit iste numerus sonorus, ut formalis obiecti ratio huius scientiæ plenius innotescat, restat explicandum.

Obiectum Mathematicæ.

Obiectum formale, Opticæ.

Numerus sonorus quid?

Quomodo veteres interualla harmonica inquirebant

Numerus igitur sonorus latè sumptus nihil aliud est, quàm numerus certam ad voces sonosque relationem dicens, qui & artificiosè in corpore sonoro reperitur; Strictè verò sumptus relationem dicit ad interualla tantum consona, quæ nil aliud sunt, quàm certæ proportionales ac formæ quædam consonantiarum primo loco in Musicâ consideratæ. Quas quidem rationes in vnâ solùm chordâ inquirebant primi Musici, reperiabantque tantam esse quantitatem soni chordæ, quantus erat numerus partium, in quas illa diuidebatur; notâ igitur chordæ longitudine ac partibus, in quas secabatur, de distantia grauis & acuti infallibile iudicium formabant: Ita in chordâ quapiam diuisâ bifariam ex sono vnus partis comparato ad sonum totius chordæ, luculenter innotitiam deueniebant interualli siue vocis diapason (quam vulgò Octauam vocant) hancque consonantiam in dupla proportionem, iuxta scilicet diuisarum partium analogiâ, consistere, necessariò inferebant; eò quod se haberet sicut duo ad vnum.

Cùm verò ex tardo motu grauis, ex celeri verò acutus sonus nascatur, aliud inferebant; nimirum dimidiam diuisæ chordæ partem ad integram duplo celerius tremere, ita ut si millies tremat integra, bis millies tremat dimidia; Idem iudicium de cæteris omnibus consonis & dissonis interuallis formabant, quæ omnia fusiùs hic examinare, nisi ea secuturis libris reseruassent. Atque hinc patet quod uti voces & soni sunt quasi interuallorum harmonicorum materia; ita numeri & proportionales forma sunt eorundem, ex quorum additione resultat tandem numerus sonorus verum & formale obiectum Musicæ; licet autem omnia corpora producendis sonis apta sint, non tamen illa

Voces & soni sunt harmonie materia, numeri & proportionales verò eius forma.

semper,

semper, nisi ad vnam certam & determinatam formam harmonicam reducantur, consonantijs generandis idonea sunt.

Musica subalternata scientia est

Atque hinc inferimus primò Musicam esse subalternatam scientiam; Quod vt intelligatur; Notandum scientias alias esse principales, alias minùs principales; Principales dependent à generalibus principijs lumine naturæ aut cognitione sensuum notis; ex quibus suas conclusiones deducunt; Sicuti sunt v.g. Geometria & Arithmetica, dicunturque subalternantes; Minùs principales verò sunt, quæ præter illa principia lumine naturæ nota vel sensuum ope acquisita; assumunt etiam pro suis principijs conclusiones iam à scientiâ Principali demonstratas; Et licet idem commune obiectum materiale cum Principali habeant; tamen in hoc ipso subiecto seu obiecto communi considerant certam quandam perfectionem seu formalitatem à quâ præcipuè suam specificationem accipiunt (vt paulò superiùs dictum de Opticâ respectu Geometriæ) cui tam ratione Principiorum quàm subiecti seu obiecti subalternantur.

Quæ ad subalternationem alicuius scientiæ requirantur?

Hoc igitur posito patet etiam Musicam esse scientiam Arithmeticæ subalternatam; quod ita probatur. Triâ ad subalternationem alicuius scientiæ ex dictis requiruntur. Primò scilicet idem obiectum materiale tam subalternanti, quàm subalternatæ comune; Secundò eadem vtrique, quibus in conclusionibus formandis vtantur, principia communia & vt insuper subalternata assumat pro suis principijs conclusiones à subalternante factas; Tertiò vt subalternata Obiectum commune consideret vt affectum, certâ quadam perfectione ac formalitate, quæ sit eius specificationis fundamentum, ac basis; At hæc tria inueniuntur in Musica; Ergo &c. Primò enim numerû vtrique commune considerat. Deinde Principijs vtitur ab Arithmeticâ acceptis. Denique numerum non præcisè & per se, sed vt certa sonoritatis perfectione affectum, seu numerum, in corporibus sonoris elucescentem considerat; dum videlicet exhibet sonos habentes datos quoslibet acuminis & grauitatis gradus; dum dato quolibet sono, alios in data, proportionem variatis nimirum longitudine, ambitu, tensione, & corporum sonantium densitate, inuenit; dum denique datos quoslibet numeros sonoros numerat, addit, subtrahit, diuidit, multiplicat &c. Porro si sonoritas hæc lineis numero explicabilibus applicetur (quemadmodum nos in Geometria nostra harmonica præstitimus) erit Musica non tantum Arithmeticæ, sed & Geometriæ subalternata, habebitque obiectum formale lineam sonoram, vt in Echosophia fusiùs probabitur.

Musica geometriæ quoque subalternari potest, in quantum lineam sonoram considerat.

Musica propriè dicta scientia est.

Definitiones in Musica.

Axiomata in Musica.

Postulata in Musica.

Patet igitur quomodo Musica sit subalternata scientia. Patet quoque eandem non puram Mathematicam, sed mixtam esse, inter Arithmeticam vel Geometriam & Physicam intermediam. Patet denique Musicam esse propriè ac strictè dictam Scientiam, eò quòd subalternetur, vt dictû, Arithmeticæ & Geometriæ. Cum igitur hæ subalternantes sint propriè dictæ scientiæ (vt doctè & solidè demonstrat Blancanus in Locis Mathematicis Aristorelis) sequitur & subalternatas esse tales, cum vtantur iisdem principijs & insuper Musica procedat verè modo scientifico. Nam tria adhibet principiorum genera, nempe Definitiones, Postulata, & Axiomata, ex quibus tandem perfecta scientia nascitur, vt fusè in libris posteriorum probat Philosophus; Et definitiones quidem, sunt perfectæ & essentielles, vt sunt definitiones, quas tertio libro proposuimus.

Vt v.g. *Interuallum harmonicû est spaciû intenssonis & remissionis capax &c. Interuallum multiplex duplum siue diapacon, est spaciû harmonicû maius, minus bis continens &c. Interuallum multiplex triplum, est spaciû harmonicû maius, minus ter continens, & sic de cœteris; quæ sunt definitiones essentielles, & aliter se habere non possunt, imò æternæ veritatis, vt alibi demonstramus, necessariamque cum naturâ rerum connexionem, habent. Axiomata quoque siue Pronunciata in Scientiâ Musicâ sunt, Propositiones per se ac lumine naturæ notæ. Vt: *Quicquid harmonicè metitur alterum, metitur & mensuratû ab illo &c. Compositum harmonicum in ea resoluitur simplicia ex quibus cõponitur &c. Quicquid metitur detractum & residuum, metitur & totum*; Et similia plura de quibus alibi ex instituto. Postulata sunt: *Data equali chordâ, quæ spatij ad spaciû proportio est, est & soni ad sonum*, Et similia, ex quibus certissimas conclusiones, vt in toto hoc ope-*

re passim videre est, formamus. Vnde tandem concludimus Musicam verè & propriè scientiam esse dicendam.

C A P V T. I I I.

De Diuisione & definitione Musicę.

Musica latissimè sumpta nihil aliud est, quàm discors cōcordia vel concors discordia variarum rerum ad vnum aliquod constituendum concurrentium, de ^{Musica} ^{Mundana.} quā in vltimo libro fusè tractabitur; estque vel naturalis vel artificialis; Naturalis complectitur totam naturam rerum harmonicè dispositam, siue quod idem est, Musica Mūdana, continet, cœlorum, elementorum, mixtorumque admirandam harmoniam. Ad hanc Musica quoque humana reuocatur, quę consistit vel in compositione corporis harmonica, vel in sensuum tam interiorum quàm exteriorum miro ordine, dispositione *εὐμετρία* & concordia, vti suo loco dicitur.

Artificialis est vel organica vel harmonica: Organica continet instrumentorum sub triplici ordine Pneumaticorum, Encordorum, Pulsatiliūque artificiosam fabricam, ^{Artificialis} ^{Musica du-} ^{plex.} vsumque, de quibus i integro libro V. tractamus ex professo; Harmonica Musica est, quę mediante sensu & ratione considerat differentias sonorum, modulationū, consonantiarū, de qua quatuor integris libris scil. *Tertio, Quarto, Quinto, Sexto.* variè tractamus.

Nonnulli Musicam diuidunt in speculatiuam & practicam; Vnde & Musicus theoreticus ille dicitur, qui excluso sensu, solā tatione quęcumque in harmonicā Musicā occurrere possunt, iudicat; Practicus verò qui solo sensu innitens, causam suę operationis ignorat quā talis, vnde tantò practico theotico nobilior est, quantò scientia arte ^{Musicę spe-} ^{culatiua &} ^{practica} ^{quę?} eminentior; vterque tamen imperfectus iuxta illud.

Bestia non cantor, qui non canit arte, sed usu.

Solus itaque perfectus Musicus est, & dici debet, qui Theoriam praxi iungit, qui nō tantum componere nouit, sed & singularum rerum rationem reddere potest; ad quod ^{Quis Musi-} ^{cus perfe-} ^{ctus,} tamen cum dignitate præstandum, omnium pænè scientiarum notitia requiritur; scilicet Arithmeticę, Geometrię, Proportionum sonorum, Musicę practicę tam vocalis, quàm instrumentalis, Metricę, Historicę, Dialecticę, Rhetoricę, totius deniquè Philosophiæ absoluta cognitio, adeò vt Musicam in rigore sumptam, nihil aliud esse definiamus, quàm *Sonorum harmonicorum, in quocumque genere occurrentium perfectam scientiam*, cuius in hac Musurgia vniuersali siue Arte Magnā Consoni, & Dissoni archetypū quoddam ponimus; Verum his καθολικότηας præmissis, iam singula ordine exequamur, à varia variarum Gentium Musica initium facturi.

C A P V T. I V.

DE MUSICA ANTIQVA

Instrumentisque Hebręorum, & qualia illa fuerint.

Inuentum chordarum vti facile fuit, ita quoque vetustissimum esse & primæuorum temporum nemo dubitare debet; cum enim nihil adeò necessarium sit, quàm filorum ad varia compingenda vsus; omnis autem quorumcunque filorum extensio gratū quendam sonum excitet; ex varia autem tensione chordarum varij nascantur soni, nihil facilius fuit viris Musurgis hac experientia prius edoctis, Instrumenta tandem om- ^{Cythara,} ^{polychor-} ^{da ante di-} ^{luiuium.} nis generis adinuenire; & quidem Cytharam polychordam ante diluuium fuisse Sacra- nos docent Literę, decachordo quoque Psalterio Dauidem vsū liber Regum psalmo- rumque

rumque testatur; Vt igitur qualitatem conditionemque huiusmodi apud Hebræos quodam vsitatorum Instrumentorum penitus rimarer, quotquot habere licuit Rabbinoꝝ Commentarios Thalmudicorumque operum, de ijs tractantium Volumina, serio volui & reuolui, vt quid de verâ dictorum Instrumentorum formâ in tantâ Authorum cōfusione sentiendum esset, in fonte cognoscerem; Quid igitur profecerim curioso Lectori hoc loco communicare constitui.

Author
Schilte haggibborim.

Inter cœteros igitur Hebræoꝝ Authores exactè huiusmodi Instrumenta tractat Author Schilte haggibborim; qui Sanctuarij diuersa Musica instrumenta fuisse ait numero 36. quorum omnium pulsandorum Artifex fuit Dauid; verba adiungo:

יזכור ששה ושלשים כלי נגון שחכירו בהם דויד המלך

Memoratur Dauid 36. Instrumentorum muscorum pulsandorum notitiâ habuisse; & ibidè:

ושני ועשרים מני זמרה שירע במ דויד המלך עזה בבית הקדש ויכתוב מאמר שלם בחנאי הזמרה המלאכותית

Id est: scripserunt Patres nostri quod cantica & sonationes domus Sanctuarij fuerunt plurimæ, memorant enim 22. diuersa instrumentorum genera, quorum omnium pulsandorum notitiâ tenebat Rex Dauid, pax super eum. Et Saadias in Daniele illi 36 Instrumentorum peritiâ tribuit. Tractatus Aruchin Thalmudicus 34. eorundem numerat. Quæ omnia vt ex confusione sua in ordinem harmonicum redigantur à polychordis, quæ Hebræis נגינת Neghinoth appellantur, ordiemur.

S. I.

De Instrumentis Hebræorum Polychordis, siue נגינת neghinoth

Neghinoth
qualia in-
strumenta
Hebræis.

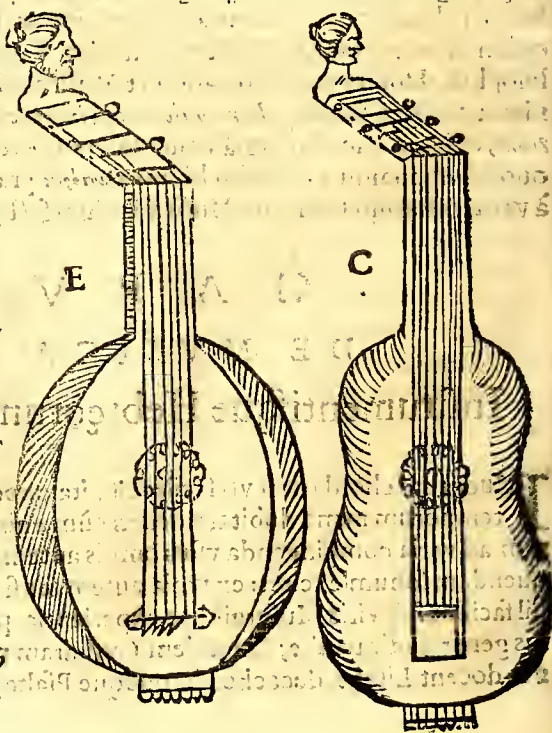
Neghinoth Hebræorum instrumenta, quæ manu vel bacillis aut plectro pulsantur, fuisse, vel ipsum verbum נגה quod idem est ac pulsare, satis superque declarat; Schilte haggibborim ita ea describit cap. 4.

הם כלי עץ ארוכים עגולים וחללים מתחתיהם שהיו להם ג' מתרים של גידו או מעי בחמה כשהיו מנגנים בהם היו גוררים המתרים עם קשת מחוקן בשערי זנביסוסים משוכים בחזקה נקרא הכלי הזה בלשון יון החריקורדון ובלאש-
מינהרופידון

Et *Neghinoth*, inquit fuerunt instrumenta lignea longa & rotunda & subtus ea multa foramina tribus fidibus ostabant ex intestinis animalium, & cum vellent sonare ea, radebāt fides cum arcu compacto ex pilis caudæ equine fortiter astrictis, in græco dicitur *trichordon*, in latino *trifidum*. Instrumenta verò *Neghinoth* fuerunt Psalterium *Nabium*, Cythara, siue

מנים Minnin

מחול Machul

siue quod idem est *Affur*, *Neuel*, *Kinnor*, *Magbul*, *Minnim*, de quibus singulis breuiter aliquid dicendum est.

Psalterium Dauidicum quale fuerit, nemo rectè adhuc definiuit, credunt aliqui non ram fuisse instrumentum, quàm certa quædam harmoniæ genera denotare, & vocis, sonique modulationem; Iosephus duodecim sonos id habere tradit ac digitis carpi. Hilarius, Didymus, Basiliius, Euthymius omnium vocant organorum musicorum reatissimum nihil in se peruersum continens, aut obliquum, quod in superiori parte pulsaretur: Vnde videtur cauo testudinis caruisse; Augustinus ait manibus portari percutientis, & ex superiori parte habere testudinem, illud scilicet lignum concauum, cui chordæ innitentes resonant, sicuti Cytharæ habent infernè. Hieronymus describit hoc organum in modum quadrati clypei cum 10. chordis; Hilarius idem vult esse, quod *Neuel*, siue *Nablium*, certum enim est Psalterium chordis instructum fuisse, & psallendi verbum significat, Suida teste, summis digitis chordas carpere; Magna Musicorum pars, ipsi similitudinem Harpæ nostratis tribuit, quam & passim eius imagini appingere solent triangulari forma, quam Apollodorus apud Athenæum vocatam ait *μυγαν*, Aristoteles *τρίγωνον*; Suidas Sambucam. Quo fit, vt in psalterio chordæ inæquales essent, quod & de Sambuca Porphyrio in vetere lexico tradit. Nonnulli idem esse hoc psalterium ac *Nablium* ex illo Ouidij 3. de arte, dicunt:

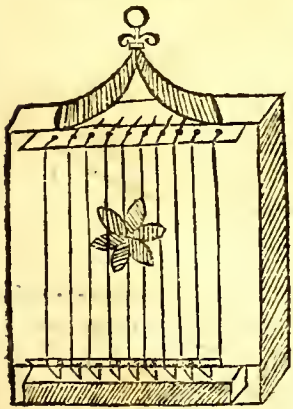
*Disce etiam duplici genalia nablia palma
Verrere, conueniunt dulcibus illa modis.*

Huic consonat quod Schilte asserit, ait enim *Nebel* instrumentum fuisse fidicinum, fidibusque 22. in tres octauas fuisse diremptum; *Afur* autem chordis 10. *Kinnor* 32. *Machul* 6. *Minnim* 3. aut 4. constituisse fidibus; *Neuel* instar trapezij fabricatum, *Kinnor* verò ad instar hodiernæ Cytharæ similitudinem; *Machul* & *Minnim*, vt Violā & Chelym. Verum ne in instrumentis *Negginoth* recensendis fusior sim, hic ea ex antiquo codice Vaticano deprompta Lectori communicanda duxi, vbi psalterium sub

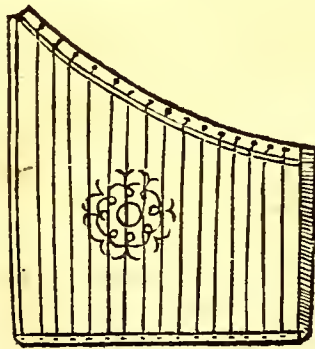
עשור

נבל

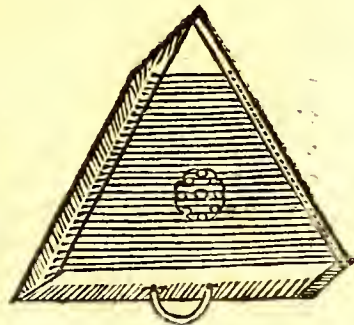
כנור

A

I

B

forma A exhibetur, *Cinnor* sub B. *Machul* sub C. *Minnim* sub E. *Neuel* sub I. refertur. Mersennus verò Cytharam nouam & antiquam sub alia figura determinat. Apparetq; eam similitudinem habuisse nostræ Harpæ in trisdiapason per tres octauas 24. chordis distinctam. Qualis verò fuerit mysticum illud decacordon, triplicis mundi harmoniâ referens, tum alibi, tum in Musica nostra hieroglyphica fusiùs describetur.

Hagbniugab instrumentum fidicinum (cuius mentio fit in Thargum tam *Onkelos*, quam *Vzielidis*,) erat *Cheli* maiori, quam vulgo *Viola gamba* vocant, haud ab simile, & 6. chordis constabat. Vide R. Hannase cap. 10. Schiltegibborim; confunditurquè passim cum *Machul*; differunt enim tantum in numero chordarum.

G

S. II.

Psalterium
Dauidicū
quale?

§. I. I.

De Pulsatilibus instrumentis Hebræorum.

Instrumentis *negor* siue pulsatilibus Hebræi vti fuerunt teste Schiltehaggibborim, vbi hisce verbis ea describit:

וגם ידעו השנים המחלח השושן עדות המשרקיתא הקתרוס השכבא חפסנדרין
הסמפוניא המגפא דערקין והאורהבלום והטבלא גותגנא העוגב חתף חמנענעים
צלצלים ודומהים

Id est Patres nostri nouerunt ex instrumentis, *Haschufanim, Hammechilath, Haschbhusanguaduth, Mesbrakitha, Hakithros, Haschabra, Hasphanderin, Hamingnangbin, Hasmpbhunia, Hamagrepha Thalmudica, Haordaulus, Hatabla gutgana, Haiugab, Hataph, Hamingnangin, Hazalzaloth;* & similia de quibus singulis,

I. De Tympano Hebraico תוף Thoph dicto.

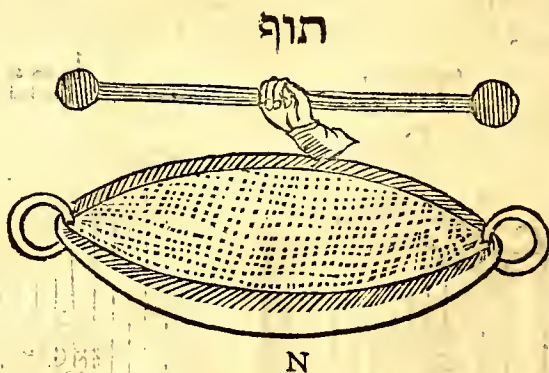
Tympanum Hebraicum ab Ægyptijs originem suam habuisse Author est Schiltegibborim.

והכוהנים המצריים בפרט היו משתמשין בכלי התוף בבית האלילים שלהם הנקראת אם
כל אלילים והיא המכונת אצלם דראה ויסטא שהיא יסוד הארץ ואבינו יקבלוהו מהם

Sacerdotes enim Ægyptij potissimum
vtebatur tympano in delubro magnæ
Matris Deorum, quæ Dea Vesta dicitur & fundamentum terræ indicat.

(En figuram eius ex citato Authore;) quod diuersam à modernis figurâ habuisse Rabbi Abraham Hannasè testatur; Ait enim illud similitudinem nauis habuisse, siue lintris, vnde & à Græcis Cymbalum sit dictum; est enim Græcis Cymbalum nihil aliud, quam instrumentum musicum instar Cymbæ; ait præterea, hoc instrumentum fuisse pelle animalis obductum, deinde plectro instar pistilli aut virgæ ferreæ vel æneæ fuisse pulsatum ictu nunc forti nunc remisso, sonis iam inspissatis & frequentibus, modò raris & obtusis non secus ac in nostris tympanis fieri solet. Verùm similitudinē eius vnā cum allegatione textus citati Authoris hic adiungendam duxi,

נקרא התוף כימבאלון מפני צורתו שהוא דומה לספינה קטנה דנקראת כלשון יון
כימבא ונקרא כימבאלון מפני שהוא דומה לספינה קטנה בלי מחסה שלמהכח כמושל
נהשת או של מחכת אחרה ארוכה וצרה בראשה ובסופה ורחבה ושלולה מעט
באמצעיתח

II. מחול. Machul.

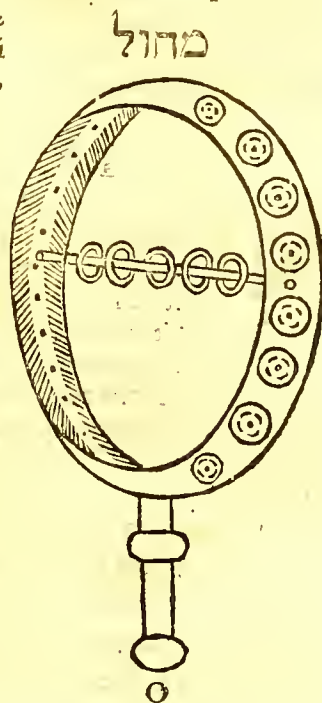
IN superioribus instrumentum *Machul* inter fidicina numerauimus ex mente quorundam Hebræorum. Quamuis Abraham Hannasè illud nequaquam fidici-

dicinum, sed pulsatile fuisse manifestissimis argumentis demonstrasse se putet, ait enim illud idem fuisse, quod Systrum Ægyptium aut *סִיסְטְרוֹן* Græcorum; fuisse autem circulum multis tintinabulis circumdatum ex ferro, ære, argento, auro fieri solitum; Sed verba eius audiamus:

הנה המחל נקרא בלשון יון סיסטרון או כרוסמאו בלשון לאטינו טונטנאבולום כלי של נחשת או של כסף או זה שהוא עגול ודומה לטבעת גדול פתוח מכל צדדיו שבצר שלו סביב סביב שהוא רחב כמו שלשה אצבעות היו קבועים פעמונים קטנים ובהקשת הענבלין בזוגין היו משמיעים קולות שלשמה

Verum nos comparatione facta melius forsan dicimus, huiusmodi Systrum inter instrumenta, quæ dicuntur *Zalsaloth* & *Minangubhim*, id est inter ea, quæ multis tintinnabulis constant, adnumerari posse.

Neque enim huiusmodi instrumentum vlla ratione respondet Systro Ægyptiorum; Nam uti nos fusè in Musica nostra Hieroglyphica ostendimus, erat Systrum instrumentum ferreum non campanulis instructum, sed ferreis circulis cum manubrio, quo agitato triste quoddam murmur oboriebatur ex collisione annulorum ferreorum tum inter se, tum cum ferreis, aut æneis, quibus inferebantur, tigillis; quorum formam & rationem mysticam fulissimè descriptâ reperies in Oedipo nostro, in libro de Musica Hieroglyphica Ægyptiorum. Ad huius tamen similitudinem fabricatum fuisse Systrum Hebræorum siue *Thoph* hinc inducor, quod huiusmodi Systro Virgines in connubijs Systrorum tripudijs passim vterentur, ut in Exodo & libro Iudicum de Maria Sorore Moïsis, & Iephthe Filia legimus. & adhuc in Palæstina vsum huius Systri permanere, à testibus fide dignis accepi.

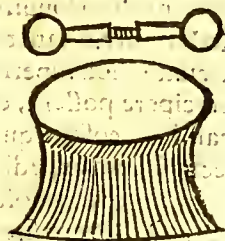

III. עצי ברושים Gnetse Berusim.

Quid aut quale hoc instrumentum fuerit neminem, qui rectè id descripserit ex Rabbinis inueni; quidam id confundunt cum *Crotalis*, nonnulli idem esse volunt quod rusticum instrumentum vulgò dictum *Gnaccari*. Alij cum Systro confundunt. Solus R. Hannasè veritatem attigisse videtur, dum illud his verbis describit:

אך עצי ברושים הם לפי דעתי כלים מיוחדים משמיעים קול הברה בלתי נכונה אל חומרה והם שני כלי עץ של ברוש, שהאחד מהם הוא דומה למכחש או למדוכה קטנה נקרא מורשאריוולום אמנם הכלי עץ האחד הוא דומה לעלי קטן הזרת ארכו בלבד ארוך הוא ועגול והאמצעי הוא דק מעט ובשני ראשיו יחד גם ודומה לכפתור או לתפוח הברדים והשני כלים האלה יחד בלשון יון כרוחלון ובלעץ נאקארי

Gnetse Berusim.

Gnets Berusim prout cognoscere potui ait illa erant instrumenta unita, sonantia vocè claram, sine tamen harmonia, ut in alijs instrumentis fidicinis fieri solet; Sunt enim in substantia nihil aliud quàm duo ligna Abiegna. Quorum vnum simile est mortariolo, alterum simile pistillo paruo, longo & rotundo, in cuius medio est manubriū paruum, & in duobus capitibus eius eminebant nodi quidam

dam quasi grandine guttati, qui verò ea pullabant accipiebant mortariolum in manu sinistra, & cum pistillo in manu dextra percutiebant semel supra oram mortarij & semel supra os eius cum duobus extremis capitibus pistilli, semel quidē cū vno extremo pistilli & semel cum altero. Dicunturque Græcis, & Latinis *Crotalum*, Italis *Gnaccari*.

IV. מנענעים Minagnghinim.

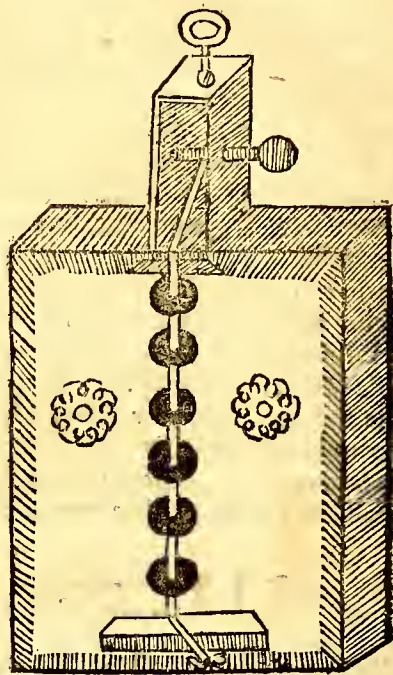
Non minor inter Authores de huius nominis significatione cōtrouersia est; Quidam id pro psalterio, alij pro Cymbalo, multi pro Crepitaculis puerorum sumunt. Thalmudicus tractatus *Aruchin*, dicit esse instrumenta, quæ per vehementes eorum commotionēs sphaerulas in se ipsis concutiant, variisque per os strepitus emittunt. Omnium optimè id explicat Hannasæ loco citato, his verbis:

הכלי הזה הוא של אחד של עץ מרבע וחלק שבראש יש לו בת יד לאחז אותו בו ועל דופן מזה ומזה יש חסירות עץ עגולות כדוריות תחוכות בשלשלת ברזל או במתן קנבוס בתוךהן וכש מנענעים הדף ויקשבו בכדורים האמורים יסמיעו קול של למרחוק

Instrumentum hoc, inquit, est tabula quædam lignea quadrata in cuius capite manubrium est apprehensioni aptum, supra tabulam verò hinc inde sunt globuli lignei aut ænei catenæ ferreæ aut etiam supra tabulam extensæ chordæ ex cannabe inserti; & cùm percutitur tabula, globuli illi tum inter se tum cum tabula sonū edunt clarissimum ex remoto perceptibilem.

Magraphe Tamid, fuit diuersum instrumentum, ab instrumento *Magraphe d' Aruchin*; illud erat instrumentum pulsatile, quo ad Templum conuocabantur populi, adeo vehementis soni, vt Hannasæ dicat in Ierichuntina Ciuitate audiri potuisse; Cuius verò figuræ fuerit & quomodo tā portentosum sonum ederet, nemo est qui explicet; aiunt tamen fuisse positum in fundo Ierosolymitani templi, locumque ita fuisse arcuatam, vt vox huius instrumenti in arcuata tholi superficie variè reflexa, multiplicataque eum sonum quem vel in Iericho percipere possent, excitaret: erat autem instrumentum ad Sacerdotes & Leuitas cōuocandos, eosque qui immundi erant in foribus templi sistendos institutum: certè si coniecturis rem expedire liceat, dicerem profectò hoc instrumentum simile quid habuisse cum campanis nostris maioribus, quas in remotissima distantia audiri, vulgo notum est. Quid verò fuerit *Magraphe d' Aruchin* dicetur paulò post.

מנענעים

R

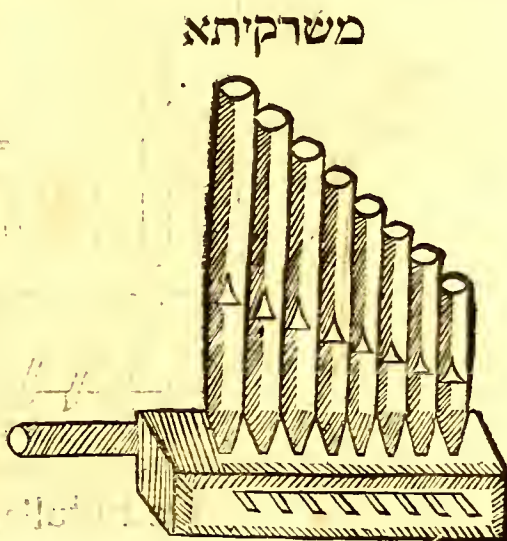
§. III.

De Instrumentis Pneumaticis Hebræorum.

I. *Mafrakitha*, à sibilo quem faciebat, sic dictum instrumentum erat πολυκάλαμον
 siue multorum calamorum, qui simul ligati & in ligno quodam in formam
 Thecæ adaptato gradatim infixi disponebantur, calami verò aperti supra, infra pellis
 obductione certo quodam ligno obturabantur, eratque instructum manubrio quodā,
 à quo dilatata cista paulatim in angustū spacium coarctabatur; Instrumentum appli-
 cabatur labijs & insufflatione facta digi-
 torum foramina è latere nunc clauden-
 tium nunc aperientium ope varius per-
 cipiebatur sonus pro ratione lōgitudinis,
 aut latitudinis breuitatisque fistularum,
 vel etiam pro insufflationis intensione.
 Vnde colligo hoc instrumentum idem
 prorsus fuisse cum Syringe siue heptaulo
 Panos; vt paulò post patebit.

II. *Sāpunia*, à græco ni fallor συμφωνία cor-
 ruptum vocabulum, cuius fit, vti & præ-
 cedentis mentio Cap. 3. Dan. his verbis
 Chaldaicis:

די בעדנא די חשמעון קל קרנא משרוקיהא
 קיהרם שבכא פסנהרין וסמפונחא וכל
 זניזמרא

S

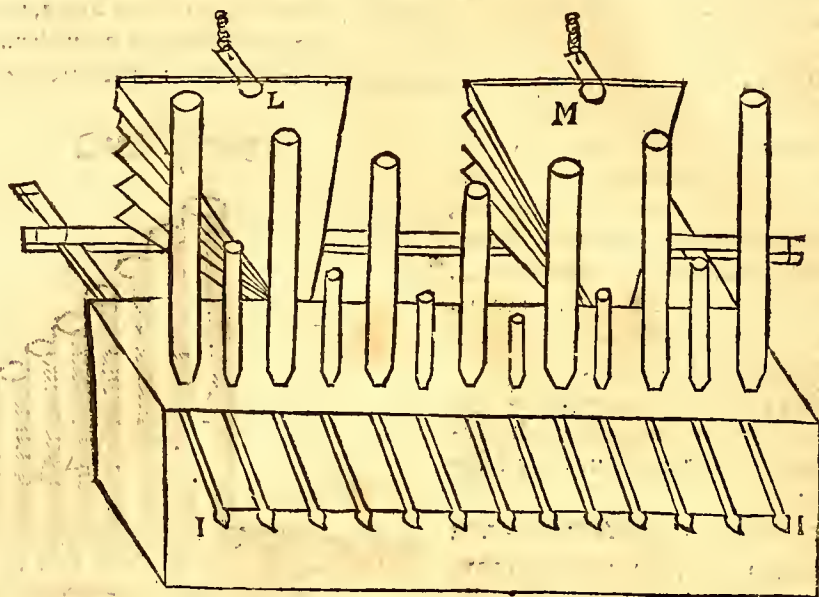
Hoc est: tempore quo audietis vocem
 cornu, fistulæ (polycalami) Cytharæ,
 Sambucæ, Pfalterij, & Symphonie, & om-
 nis generis musicorū, &c. cui respōdet græca versio, ἵνα ὡς ἀνὰ στήθεϊ τῆς φωνῆς τῆς ἀλλοσυγγαίης
 σύγγαγος τε καὶ αὐτῶν, σαμβούκας τε καὶ ψαλτηρίας καὶ συμφωνίας. καὶ πάντος γένους μαθηκῶν. Vbi pro
 voce cornu, græca lectio habet φωνῆς τῆς ἀλλοσυγγαίης id est voce tube; Sāpunia igitur acci-
 pitur pro fistula non simplici; sed qualem Schilte haggiborim describit; erat enim in-
 strumentum δύαυλον duarum fistularum, intra quas medius ponebatur vter rotundus
 ex pelle Arietis aut Veruecis, in quo duæ dictæ fistulæ inferebantur, vna sursum, deor-
 sum altera vergente; quādo verò superior canalis insufflabatur, vter spiritu repletus, cō-
 pressusque fistulæ inferiori aërem subministrabat, qui pro clausura vel apertura forami-
 num in ea dispositorum, obstetricantibus digitis varios paturiebat sonos: cuius figuram
 alibi ponimus; vnde pater id fuisse prorsus simile nostro vtriculo, quo Pastores & Rusti-
 ci passim vtuntur; & mirum sane est, in Italia in hunc vsq; diem hoc nomine, Zampu-
 gna pastorale, appellari.

Masra-

III. מגרפה דעררויך *Macraphe d'Aruchin*, erat instrumentū musicū Thalmudicum, simile nostris organis Ecclesiasticis; pluribus enim, vt Schilte gibborim docet, constabat fistularum ordinibus, animabaturq; à follibus L M; habebat præterea foramina & taxillos per II. notatos singulis fistulis correspondentes, qui organædi opæ pressi apertis ventorum claustris, miram sonorum præstabant varietatem. figuram eius hic vt potuimus delineauimus.

מגרפה Secundum descriptionem R. Hannasè.

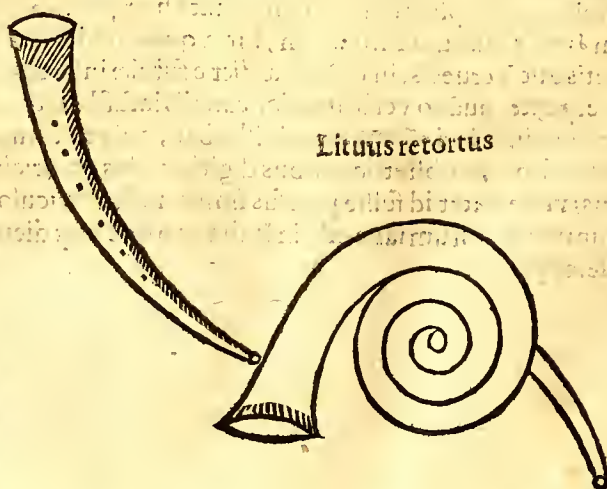
De Fistulis & Lituïs!

Fistulæ Hebræis vtitæ triplicis generis erant; primo cornibus animalium in fistulas adaptatæ utebantur: vti habetur 1. Paralip. c. 25. Secundo utebantur certo

אבוב Abub,

קרן Keren,

הליל Halil.

Lituus retortus

quodam

quodam genere tiliarum, quas itidem ex animalibus sibi assūmebant, vt Gruum Ci-
coniarū &c. Tertio instrumentis in morem cornu Tauri vel Capreoli recuruis quæ pro-
pe orificium gracilescētia, continuo paulatim incremento ad alterum vsque extremū
dilatabantur; prorsus similia nostris, quas Cornetto vulgo vocant, tibijs; Nōnulli tamē
hoc instrumentum cum eo, quod אבוב *Abub* vocant, confundunt; Erat autem אבוב
fistula quædam, qua Leuitæ in sacrificijs utebantur; Sed vt dixi הליל, *Halil*, אבוב;
Abub, & קרן *Keren* passim tum in sacris, tum profanis literis confunduntur.

Variarum fistularum passim in Sacris Literis fit mentio, quæ tamen semper ad vnam
ex dictis tribus speciebus reuocari possunt.

Fit quoque mentio certi instrumenti in Thalmudicis, quod R Hannose אורחבלוס
Orthaulum vocat; & nihil aliud erat, quam Organum Hydraulicum; vt corruptum
vocabulum ostendit; non enim Orthaulus, sed ὄργανος recte dicendum est; Ve-
rum de hoc cum alibi ex professō tractemus, eius descriptioni diutius inharere nolui.
Visis itaque instrumentis Hebræorum, iam modum psallendi iisdem vsitatum percur-
ramus.

§. I V.

De vsu Instrumentorum Musicorum apud Hebræos.

N Vllū dubiū est, quin Musica Hebræorū tēpore Daudis, & Salomonis fuerit perfe-
ctissima, cū enim Daud à puero Musicū ageret, eaq; mirū in modum afficeretur,
fieri certē non potuit, vt eam ad altiorē dignitatē gradum elatus, non omni-
bus modis promoueret; Salomon verò infusa imbutus scientia, vt aliarum omnium
rerum, ita vel maximē musica à Deo instructum fuisse credi debet; quomodo enim Di-
uinum illud ædificium iuxta harmonicarum proportionum regulas omnibus numeris
elaboratum, sine maxima musicæ scientia peritiāque fieri potuerit, non video; certē
omnia templi vasa miro ordine distributa, tum maximē instrumenta musica summo
artificio elaborata cum maxima varietate & sapientia condita fuisse, solus is nescire
poterit; qui ordinem & dispositionem singularum rerum, in mirifica hac & diuina fa-
brica occurrentium, non intellexcrit. Certe Iosephus Salomonem, inquit, instrumento-
rum musicorum, quæ naba & cynniræ dicuntur in vsu hymnodiarum ex electro cō-
fecisse quadraginta millia; vbi pro cynniris, nihil aliud intelligitur, nisi *Kinnor*,
quod quale fuerit supra dictum est; Ex quo luculenter patet, musicam Salomonis no-
stram multis parasangis superasse; neque credi potest innumerabilem summa sapientiæ
conductorum instrumentorum musicorum supellestem seruasse tantum ad incondi-
tos quosdam, & artis omnis expertes sonos producendos; Sed præstantiam horum in-
strumentorum, Musicorum Organædorumque ingenium & peritiā, prorsus æquasse
existimandum est; Mirus igitur Cantorum Phonscorumque ordo, mira chororum di-
stributio, mirus hymnorum harmonicis modulis adaptatorum, consensus, neque
verisimile est, instrumenta vnius alicuius chori omnia vnisonam vocem, sed miro in-
geniosoque contextu, acutis grauib; vocib; harmonicē temperatis, *חֲסִידֵי מִוִּלְלָהּ* har-
moniam reddidisse. Neque enim decebat, à tanto templi mystici ordine, rerumq; mi-
ra dispositione, laudes Deo, per organa musica persoluendas, dissonare; Præterea non
quæuis instrumenta, quib;libet laudib; & ceremonijs; Sed diuersa diuersis recte
Schilte gibborin respondebant. RR. Calanimus & Hannose 10. diuersa generis spiri-
tualia cantica recitat, quibus totidem diuersa instrumenta destinabant. verba huius
sunt sequentia:

Musica
valde cul-
ta a Salo-
mone.

l.g. ar. c. 2.

בעשרה מיני זמרה ישבתו את יחודה בנגון ונצנה במזמנה בשיר בהלל בחפילה בברכה
בחודאה באשרי בהללות
hoc

hoc est in 10. diuersi generis instrumentis, laudabunt Deum cum instrumentis quæ seruiebāt rebus arduis exprimendis; secundo, Rebus ad victoriam pertinentibus; tertio, Psalmis Deo recitandis; quarto, Canticis amorosis; quinto, Laudibus diuinis; sexto, Orationi & fiduciæ mentis in Deum; septimo, Benedictonibus; octauo, Confessionibus; nono, Beatitudinibus; decimo, Tripudijs animi deseruientibus; quibus nonnulli adiungunt:

דינה זכירה משכיל אל חשד שיר ידירות עלמה מכתם שגיון נחילות עדות יונה אלהם
רחקים

Diuersa
instrumē-
ta diuersis
animi af-
fectibus
seruiebāt
apud He-
bræos.
Magna va-
rietas mu-
sicæ he-
bræicæ.

Quæ quidem nomina sunt Tituli psalmorum; diuersis itaque animi affectibus excitandis diuersa adhibebantur instrumenta; Ad Laudes diuinas in animis hominum excitandas, adhibebant, omnis generis fistulas; Ad hymnos Confessionis & gratiarum actionis; *Nablia* psalteria similiaque, ad gaudia & tripudia spiritualia excitanda; *Tubis*, *Magbiloth*, *Magrephis*, *Zalzalim*, utebantur. In Templo vero dum solennia peragerentur non omnes promiscuè intonabant, sed veluti in choros distributi Cantores alternantibus modulis concinebant. Voces enim, vt Calonimus recte ait, certis instrumentis maioris strepitus acutiorisque soni (vti *Tubis*, *Trombonibus*) *Cymbalis*, non miscebantur; ne vehementis pulsationum strepitu suffocata, vim verborum perderent; sed *nablijs*, mitiorisque soni organis adiungebantur; Nonnunquam sola instrumenta fidicina, interdum pneumatica; subinde *organa*, alternis choris tantum percipiebantur, sæpe tum inter se tum vocibus mista ad maiorem varietatem constituendam concertabant; Choragum omnium agebat ipse Regius Propheta Psalmorum Author, ex quibus ipse quosdam proprio ore cecinit; Erant enim si Sixto Senenti credimus, & à Davide constituti quatuor millia canentium in organis; inter quos præcipui erant tres, qui iuxta eum in templo canerent cantica in *Cytharis*, *Psalterijs*, & *Cymbalis*, videlicet *Eman*, *Idithum*, & *Asaph*: quem *Eldras* testatur laudasse Deum per manus *Dauidis* Regis, hoc est Psalmis manu *Dauid* Regis conscriptis.

Cantores
Dauidis
Eman, *Idi-*
thum, *As-*
saph,

S. V.

De Musicis Celebrrioribus apud Hebræos.

Asaph filius *Barachia* princeps Cantorum præsonantium *cymbalis æneis* ac laudantium Dominum, ministrantiumque in conspectu *Arcae*, qui & ipse ex mente Interpretum, quosdam psalmos composuisse putatur.

Eman *Ezraita*, Cantor filius *Ioël* de filijs *Caath*, *cymbalis* & *tuba* peritissimi ipsique *Ethan* eruditione & sapientia quodammodo par, composuisse putatur psalmum octuagesimum primum cuius initium est, Domine Deus salutis meæ, quem quia filijs *Core* cantandum præbuit, tam suo, quam ipsorum nomine inscripsit.

Ethan *Ezrachi* filius *Assaia* de filijs *Merari* *cymbalis æneis* concrepans tanta sapientia præditus, vt teste libro Regum nemo vnquam mortalium excepto vno *Salomone* illo fuerit sapientior; fuerunt & Cantores insignes 3. filij *Coreh*, *Asir*, *Elcana*, *Abiasaph*, Psalmis componendis occupati.

Idithun cantor eximius, & *Cytharæ* præstantissimus, quem multi cum *Orpheo* confundunt. Cum itaque tales & tanti essent, Diuinarum laudum choragi; imo scientia ad canendum sonandumque diuinitus imbuti; æquum est, vt eos non rudi & impolita vocum confusione, sed hymnos suos summo artificio & ingenio compositos, pari vocum excellentia, decantasse credamus. Fuisse autem complures alios præsertim, tempore Regis *Salomonis*, excellentissimos phonicos; penes quos erat chori diuinitus instituti potestas, nullus dubitare debet; decebat enim sapientissimum mortalium, musica sapientissima, & omnibus numeris absoluta; omni Græcorum posterorumque musica

Præstantia
musicæ
Salomonis

musica & excellentior, & concitandis affectibus efficacior; Qualis autem illa fuerit, aut quibus notis expressa, ne sciremus, temporum nobis inuidit vetustas.

C A P V T. V.

De Musica Davidis.

His ica præmissis operæ pretium saltē fuerit, vt paulò profundius stylum modumq; in hymnis componendis à Dauide obseruatum hoc Capite discutiamus.

§. I.

Vtrum Psalmi Daudici soluta oratione, an verò carmine conscripti sint, & quo genere carminis?

Refert Philastrius Brixienfis fuisse Hæreticos, qui Dauidem profanarū ac Sæculariū cantilenarū fuisse compositorē assererēt, qui error & Paulo Samosateno attribuitur. Anabaptistæ nostro hoc seculo aiunt librum Psalmorum non à Dauide, sed à Recentioribus quibusdam Iudæorum post mortem Christi fuisse conscriptum. Ipsum tamen sacrosanctum DEI Euangélium psalmos allegans, facilè eos refutat; Sunt alij qui existimant metricum scribendi genus esse molle & profanum & ad fabulas duntaxat componendas aptum, aut ad varios & impuros affectus iræ vel amoris delineandos adiuuentum, nequē persuadere sibi possunt aliquos sacros libros vnquā poëticè conscriptos esse; Quin & hanc ob causam librum Iob, fuerunt qui putarent non esse historiam veram, sed figmentum Tragico-comædum Hebræorum; Verū nostrarum partium erit, hanc iniquam censuram prorsus abolere; & ex omnigenā eruditione ostendere, Dauidem, non alio nisi metrico stylo, suos psalmos composuisse.

Nequē defunt primò irrefragabilia Sacræ Scripturæ Testimonia, quæ id luculenter asserunt: *Sacerdotes stabant in officijs suis, & Leuitæ in organis carminum Domini, quæ fecit Dauid Rex, hymnos Dauid canentes per manus suas*. Et 1. Esdræ 3. idem dicitur & 2. Reg. 23. elegans locus sic habet: *Hæc sunt verba nouissima, quæ dixit Dauid filius Isai, egregius psalter in Israel*. Et Ecclesiast. 47. de Dauide sic dicitur: *Stare fecit cantores contra altare, & in sono eorum dulces fecit modos*. Sunt qui existiment, quoties in Scripturis de carminibus fit mentio, de psalmis Davidis intelligi, vt Ecclesiast. 44. *Laudemus viros gloriosos*, &c. &: *In pueritia sua narrantes carmina Scripturarum*. In pueritia enim sua videtur ibi legendum esse, non peritia, quamuis vox Græca, quæ ibi habetur vtrumquē significet. Amavit autem ab incunabulis & à pueritia sanctus Dauid musicam piam (verba sunt August. epist. 131. ad finem) & in eius studio nos magis ipse, quam vllus alius author accendit.

David metrico stylo psalmos cōposuit.

Secundò ex concordia totius Ecclesiæ, & Patrum voce, asserentium Dauidem diuinum poëtam, & eius psalmos carmina esse, id ipsum concluditur. Vnde in hymno de passione Domini, (cuius author est Venantius Poëta Christianus) sic dicitur.

Impleta sunt quæ concinit

Dauid fideli carmine

Et Sedulius in suo Paschali opere, sic ait:

Cur ego Davidicis assuetus cantibus, &c.

B. Hieronym. in prologo Bibliorum ad Paulinum, de Dauide sic loquitur: Dauid Si-

H monides

monides noster, Pindarus, & Alcaeus, Flaccus quoque, Catullus, atque Serenus Chry-
stus lyra personat, & in decachordo psalterio ab inferis excitat resurgentem, &c. Idem
habet in Præfatione super libros Regum. & D. Ambrosius præfatione in psalmos, de Da-
uide carminum præctore sacro, simul & de Moyse duorum carminum compositore,
diuina loquitur. De iisdem duobus Euseb. lib. 11. de præpar. Euang. cap. 3. dicit, eo-
rum carmina esse hexametra, siue trimetra, siue tetrametra: & quæ ad dictionem per-
tinent, elegantissima, grauissima, & iucundissima esse: quæ verò ad sensum, nulli ho-
minum scripturæ comparanda, ita ille. S. Augustinus lib. 17. de ciuit. 14. & epist. 131. ad
fin. *Omnes hi mirè efferunt carmina Davidis, causasque, quæ ipsum ad condenda carmina
pepulerunt, tractant.* His adijce S. Athanasius in Synopsi de Dauide præclare loquentem.
Iosephus lib. 7. cap. 10. Dauid, inquit, perfunctus iam bellis ac periculis, & in altissima
pace degens, vario genere carminum Odas, & hymnos in honorem DEI composuit
trimetro versu, partim pentametro, instrumentisque musicis comparatis, docuit Leui-
tas ad pulsus eorum laudes DEI decantare. Cassiodorus Prologo in Psalterium,
cap. 15. ait omnem modum poetice loquutionis sumpsisse à diuinis Scripturis exordium,
nempe à Dauide; Sicut & omnem aliam litteraturam ab Hebræis, ad Græcos, & Lati-
nos deriuatam, tradunt omnes. Certè ante Troiam conditam, ante Argonautarum
nauigationem, ante exordium Olympiadum; iam Moysem, iam Deborah, iam Matrem
Samuelis, iam Dauidem carminis leges ad amissum obseruasse, dum sua Cantica ad
metricas leges composuerunt, luculenter patet; imò profanos auctores multa hinc, re-
ste Iosepho, Iustino, Origene, & Eusebio, mutuasce constat.

Ab Hebre-
is Græci
Poeticen
didicerunt.

S. II.

De titulis Psalmorum.

Psalmi ed-
positi, vt
caneretur
cū Instru-
mentis.

Vox, in fi-
nem in-
Psalmorum
titulisquid
sit?

Psalms cum organis & instrumentis musicis decantari solitis tituli eorum satis de-
clarant. Id patet ex locis Scripturæ, & Patrum relatis, maximè verò omnium ex
ipsis psalmorum titulis, quorum plurimi voces quasdam habent, quæ ipsa Instrumen-
ta musica significant, ad quæ decantandus erat psalmus talis vel talis; Ver. gr. Psal. 4.
titulus sic habet *למנצח*. *In finem, In carminibus, Psalmus David.* Vox; *In finem*, non
vno modo sed varijs explicatur à Doctoribus: S. Hieron. vertit, Victori. Alij, Vin-
centi, vt Caietanus. Victor autem hic loci significat, vt Hebræi existimant, Præfectum
cantorum, *il Maestro di Capella*. Erat enim in choro, Davidis tempore Dux aliquis &
Magister, qui regebat cantores alios, cui & excellentior erat vox, & exactior rei musi-
cæ peritia: huicquæ dabat Dauid psalmos canendos ad instrumenta musica. De hoc
Victore (seu quem nos nunc vocamus Cantorem, à cantando: vel Choragum, quasi
caput chori) sunt qui putent, in titulo psalmi quarti, intelligendum illud Abac. 3. *Et
super excelsa mea deducet me Victor, in psalmis canentem*. Victor igitur idem est, quod
Archimusicus, vel dux cantorum.

In titulis
Psalmorum
notantur
Instrumenta,
ad quæ
cantandus
erat Psalmus.

Quod verò sequitur in eiusdem psalmi titulo, *In carminibus*, multum nobis fauet.
Nam ex Hebræis multi putant, vocem Hebraicam quæ ibi habetur, significare certum
Instrumentum musicum constitutum ad canendas res lætas, & triumphales. Vnde
totus titulus, qui apud nos sic habet: *In finem, In carminibus*, habent Hebræi. *Præse-
cto Cantorum, ad Instrumenta musica*. Rabbi Salomon in expositione tituli psalm. 4.
per hunc titulum significat conatum illum, quo se certatim cantores in cantando cum
iubilo superare, ac vincere conabantur: omnes sic ex animo psallentes, vt quasi pro
victoria contendere viderentur &c. Negari itaq; non potest ad literam insinuari, psal-
mum ipsum, carmen esse: atque adeò tanquam carmen cantandum in DEI laudem,
licet in sensu spirituali, & altiori vox: *In finem*, Christum, qui finis est, & Ecclesiæ my-
steria, quæ in fine sæculorum gerenda erant, significet.

Rursus

Rursus, Psalm. 5. sic habet למנצח הנגילות מזמור לדוד *Carmen Davidis lyricum*, *Præfeto Cantorum*. Vbi Vatab. ad hannahiloth: ait. Erat insigne aliquod instrumentum musicū, &c. commissus fuit igitur hic psalmus Davidis præfeto citharædorum peritissimo, vt decantaretur ad hannahiloth. Et ita sētit etiam Lyranus. Et titulus psal. 6. est pro חמורית Octaua, id est, intensissimo tono, & clarissima voce: (in ὑπερδίαπασον) nā hæc vox octaua, vti alibi ostendimus, pueris, foeminis, viris promiscuè accommodatissima est, vt vel hinc pateat octauæ vsū quem διαπασών Græci vocant, olim iam vsurpatum fuisse. Hic psalmus datus fuit præfeto symphoniacorum admodum insigni, decantandus ad *Neghinoth*, instrumentum musicum. Vnde Chaldaus sic vertit: *In laudem laudatario, citharæquæ octo fidium*. Et psalm. 9. Hebraicè habetur על מוהלבן Psalmus ad *Muthlabben*, id est, ad modos cantilenæ vulgaris, cuius initium erat *Muthlabben*. Et Psalm. 21. titulus habet למנצח על אלה השחר *Carmen Davidis de cerua matutina*, id est, canendus ad modum cantilenæ vulgaris, cuius initium erat, *Cerua matutina*. Sic Vatab: nam & D. Hieron. etiam vertit, *Pro cerua matutina*. Fœlix, *Pro cerua aurora*. Quæ omnia apertè exprimunt psalmos ipsos carmina esse. Alioqui profas orationes ad instrumenta musica decantari, fateri debemus, quod penè insolitum est & absurdum apud omnes Nationes. Sciendum enim est quod sicut inter Poëtas Comicos, Tragicosquæ statim in titulis comædiarum signabatur Instrumenti genus quo decantandæ erant (videlicet, Tibijs paribus, vel imparibus, vt apud Terentium, Acta ludis Magalensibus duabus tibijs: quod & notauit Eugubinus in titulo Psal. 4. &c.) ita in Psalmorum titulis certa nominantur Instrumenta ad quæ cantandierant, vt ostendimus.

Sed & Psal. 8. titulus præteriri non debet. Nam sic habet למנצח על הגתית *In finem pro Torcularibus*. Rabbi Dauid putat, vocem Hebraicam, quæ ibi habetur scilicet, *Githith*, esse nomen Instrumenti musici, ad quod canendus erat psalmus ille. Alij, esse nomen Urbis Philistinorum, quæ vocatur Geth: eò quod in illa Ciuitate fuerit à Davide decantatus ille psalmus: seu quod Instrumentum ad quod erat canendus, ex vrbe illa esset adductum, vt apud Pindarum, Phorminx Doria. Ita enim Rabbi Salomon, vt & Lyranus hic. Addit & hic Caiet. eam citharam habuisse formam torcularis, & etymologiam eius vocis à torculari sumi. Vnde 70. & D. Hieron. verterunt hic, *Torcularia*: Alij dicunt ideò nuncupari hunc psalmum. *Githith*, quod traditus fuerit decantandus cuidam cantori filio Obededon Gethici. Ego arbitror fuisse dictum ab Vrbe Geth in quâ vigeat huiusmodi melos, sicuti Græci dicebant; Cantica *Doria*, *Lydia*, *Phrygia* à populis, apud quos erant in vsu; vsuquæ hodie adhuc viget. Quamuis forsan etiam à torculari nomen acceperit, quod tempore torcularium, in festo Tabernaculorum, paulò post collectas fruges, & expressas Vuas in torcularibus, cantari soleret: de quo Leuitici 23. Nec est incommodum in gratiarum actionem pro feracitate anni, & vberitate vindemiarum, hunc psalmum tempore torcularium cātari solitum, simul & Psalmum 80. & 83. qui eodem titulo sunt insigniti, &c. Dummodò hæc in sensu mystico altiora mysteria Christi & Ecclesiæ etiā significēt; quod ego nō solum nō damno, sed potius vehementissimè eos arguendos censeo, qui cortice illo literæ nudæ contenti, & siquis pastus, verum cibum, qui in spiritali sensu præstatur, abijciunt.

Quid porrò sit vox ista *Selah*, solet multum negotij faceffere Doctoribus. Primò vox ista in codicibus Hebræis nusquam reperitur, (vt benè Caiet. in Psalm. 3. notat) nisi in Psalmis (& quidem septuaginta tribus vicibus) & in Cantico Abacuc cap. 3. semel. Inde redditur probabilis sententia communis Hebræorum, quod sit vox ad metri cantum, pertinens. Vnde quidam dicunt, per vocem illam significari mutationem metri, siue διαμέτρεα. Alij mutationem cantūs. Alij eleuationem vocis. Alij pausæ, vel silentij interiectionem, seu pausationem Spiritus Sancti. Alij diuisionem sententiæ, id est, finem vnius, & exordium alterius. Alij, cuiusdam musicæ varietatis exordium, &c. Atquæ ita fieri potest, vt omnes istæ significationes in vnum conglobatæ totalē & plenam

Tituli Psal.
morū indi-
cant Psal-
mos carmi-
na esse.

Torcularia
in titulo
Psal. 8.

Vox Selah,
73. vicibus
in Psalmis
posita quid
significet.

nam huius particulæ vim exprimant. Deducitur autem vox *Selah*, à radice *Salal*, vt Pagninus in Thesaurο Linguae Sanctæ notabat, à verbo *Sal*, & verbo *Salal*. Vbi ex Rab. Abraham dicit, vocem *Selah*, non esse significatiuā, sed directiuam cantūs, & deduci à verbo *Satal*, quod significat exaltare, vel eleuare, vel exaggerare. Quo circa Vatab. in maioribus 3. Psal. Scholijs, sic ait: Olim solebant cantores, quoties hæc vox occurrebat, vocem intendere, & exclamare, ac si dicerent: *O grauē calamitatem: videant eam & perpendant omnes amici nostri*. Caiet. super Psal. 3, idem habet, & dicit, hanc vocem esse officiosā, id est, habere officium eleuandæ, & producendæ vocis. Idem Rabbi Abenezra asserit. Ex quibus colligo, eleuationem cantūs, & intermissionem cuiusdā silentij significari per hanc vocem, quod & in Italicis cantionibus per *piano*, forte exprimitur; Vel etiam isto vocabulo pausando intelligi *adagio* & *lento* totius Musurgicæ moderatricem; de quibus vide me alibi fusiùs tractantem.

§. III.

De Acrostichis Psalmorum versibus.

Psalmi alphabeti ordine compositi & eantati.

Septē sunt psalmi eōscripti alphabetice.

Ratio cōpositionis acrostichæ

Nescio sanè quid musici mysterij lateat in eo; quod psalmi nonnulli, insigni sanè artificio, ordine alphabetico conscripti sint. Qui scribendi stylus per literas alphabeti, ita vt vnusquisquē versus ab vna litera, suo ordine incipiat, est modus proprius metrorum & carminum. Et quidem D. Hilarius super Psal. 118. tres tantum psalmos dixit esse acrostichos, id est, ordine alphabeti compositos, videlicet Psal. 110. et 111. et 118. D. Hieron. in Epistola ad Paulam Vrbicam, illis tribus addidit aliū, videlicet 144. falliquē dicit eos qui plures existimant esse tales. Ipsa tamen veritas Hebraici Psalterij certè præter illos, habet etiam psal. 24. 33. 36. sed hic interpolato progreditur alphabeto. Quod obseruabat Caiet. super illos psalmos. Titelm. Ianse. Geneb. & Sixtus Senen. lib. 1. suæ Bibliot. verbo *Psalterium*. Hoc etiam alphabetario ordine conscripti sunt Threni Hieremiæ. & cap. 31. Prouerb quod appellatur, Metropedia Samuelis Regis. Ratio autem (quæ literalis esse videtur huius compositionis acrostichæ) ea est, vt traditur à Rabbi David Chimchi, & à cœteris Hebræorum Doctoribus, vt Sixtus & alij aduertunt. Quod Poëtis Hebræis sit familiare & consuetum, vt carmina, quibus illustria quædam argumenta tractantur, iuxta seriem alphabeti disponant, vt facilius memoriæ imprimantur, et impressa tenaciùs hæreant. Licet et id sit verum, quod D. Hieron. et veteres alij (vt notabat Genebr.) existimant, non sine magnis mysterijs, et Ecclesiæ Sacramentis, hac literarum serie digestos fuisse psalmos. Vide Hieron. in Epist. illa ad Paulam Vrbicam, quæ incipit, *Nudius tertius tom. 3. etc.* Sed meâ nunc non interest tropologias et anagogias, sed nudam literam persequi.

Similiter in hymnis Ecclesiæ habemus huius rei exemplum: nam Presbyter Sedulius hymni composuit alphabetice. Nam à litera A, incipit, hym. *A solis ortus cardine*, deinde B. *Bæatus author seculi*. Et tertio, C. *Castæ parentis viscera*, &c. Cuius quidem hymni pars est ille, qui canitur in die Epiphaniæ, *Hostis Herodes impiè*. Et deinde I. *Ibant Magi quam viderant*, deinde L. *Lauacra puri gurgitis*, et sic proceditur vsquē ad X. et Z. in Hymno non correcto.

Quod in Psalmis acrostichis aliquando omittitur aliqua litera.

Sed præterire non possumus id quod ab alijs tangitur, quid videlicet causæ fuerit, quod in illis commemoratis septem Dauidicis psalmis, aliquando alphabeti ordo peruertitur. Nam in psal. 24. duæ literæ omittuntur, scil. *Vau*, et *Koph*, à quibus nullus incipit versus. In psal. 33. omittitur rursus litera *Vau*. In psal. 36. à qualibet litera Hebraica incipit duplex versus, et interdum triplex; omittitur verò *Hain*: nam ab illa nullus incipit versus: et loco eius bis ponitur *Zade*, vel *Tfade*. In psal. verò 144. deest litera *Nun*, atquē adeo etiam in Hebraico codice desideratur versus ille, qui ab illa litera inepturus erat: quamuis 70. interpretes de suo addiderint versum, qui illi literæ

corre-

correspondebat, scil. *Fidelis Dominus in omnibus verbis suis*. vt integrum facerent versuum numerum. Quid hic lateat mysterij, aliqui tetigerunt, plures omninò præterierunt. Ego arbitror hunc defectum successu temporum ex variâ exemplarium transcriptione irrepsisse. quidquid alij sentiant.

§. I V.

De tropis & figuris, atque arte poëtica in
psalmis latente.

Reperitur præterea in huiusmodi psalmis totius poëticæ artis epitome; scil. verge poëseos modi, *tropi, schemata, metaphore, hyperboles, allusiones, prosopopæia, apostrophes, apostrophes, epiphonemata, &c.* Et alia siue dictionis, siue sententiæ quàm plurima ornamenta Poëtarum, et versuum propria. Præsertim verò quæ ad dictionem pertinent, et sine rythmo, ac sine metro vix bene fiunt. Cùm ergo in Dauidis psalmis tam benè, tam appositè, et exactè fiant, dicendum psalmos ipsos esse vera carmina: nec solum vera, sed et elegantissima. Nam in psalmis multæ sunt figuræ poëticæ. Vt in primis Repetitio, vt psal. 136. *Qui dicunt, exinanite, exinanite.* Et illud, *Qui dicunt mihi, Euge, euge.* Psal. 36. *Rex virtutum dilecti, dilecti.* Et Psal. 67. Qua figura similiter vtuntur poëtæ, vt Virgil.

In Psalmis
Dauidis re
periuntur
omnes flo
res, & sche
mata Poe
tarum.

Epizeuxes
in psalmis.

Ipsa sonant arbuscula DEVS, DEVS ille, Menalca.

Item: Interpositio versus intercalaris, ad quod orationis genus, nisi ad metricum, pertinet? Vt Psal. 105. *Confiteantur Domino misericordia eius, & mirabilia eius filijs hominum.* Et *Clamauerunt ad Dominum cum tribularentur.* Quæ sexies in illo psalmo repetuntur. Et Psal. 117. *Confitebor tibi quoniam exaudisti me, & factus es mihi in salutem,* sæpius iteratur. Et Psal. 23. *Attollite portas, &c.* Bis etiam repetitur. Vt sexies in Virgilio, in Pharmaceutria, illud;

Versus in
tercalaris.

Incipe Menalios mecum, mea tibia, versus, &c.

Et *Ducite ab urbe domum, mea carmina, ducite Daphnim, &c.*

Similiter vtitur Apostrophe, seu Conuersione ad diuersam personam, vt Psal. 136. *Filia Babylonis misera, &c.* Et Psal. 113. *Quid est tibi mare, quod fugisti? &c.*

Sic Poëta: *Troiaquè nunc stares, Priamiquè arx alta maneres.*

Adhibet et Prosopopæias frequentissimè vt: Psal. 18. *Cæli enarrant gloriam DEI.* Et Psal. 94. *Flumina plaudunt manu, &c.*

Ita et Poëta: *Manulus argutumquè nemus, pinosquè loquentis*

Semper habet, semper pastorum ille audit amores.

Deniquè (vt innumera alia omitamus) Reuersio ad primum initij versum, ita vt extremus versuset primus psalmi sit idem, an non argumento est psalmum esse metricum? Vt Psal. 8. *Domine dominus noster, quàm admirabile est nomen tuum in vniuersa terra.* Epilogusest, qui fuit proœmium. Vti et in psal. 102. et 103. Sic facit etiam Homerus in hymnis suis, et Theocritus, vt videbis in Eugubino in psalmum 8. in fine. Quæ nō sine mysterio facta, arbitratur Euthymius. Nam sicut Christus (de quo in illo psal. 8. erat sermo) tanquàm per circulum, illuc vnde venerat per incarnationem, reuersus est per ascensionem: ita psalmus tanquàm in orbem recurrens, in hoc ipsum desinit, vnde sumpsit initium. Hanc ob causam per Mem clausum, (quod quasi in orbem reducitur, principio caret et fine) significatur Christi regnum perpetuum, contra totam naturam illius elementi Hebraici, quod apertum aliàs semper esse solet in initio et medio dictionis. Vide Isa: cap. 9. in verbo למרבח Multiplicabitur. Sed de hac probatione satis superèquè dictum est.

§. V.

De diuersis metris, quibus Psalmi conscripti sunt.

Certum est Dauidem Lyricum, Tragicum, Comicum, Satyricum, Heroicum, Dramaticum, Epithalamicum, Elegiacumquæ Poëtam in omnibus se exhibere; iuxta exigentiam materiarum; Iam enim canit heroicè regnum Christi, & eius victorias, & Sanctæ Ecclesiæ progressus & gloriam.

Dauid Poëta
Tragicus
Comicus
Satyricus
Heroicus
Elegiacus
&c.

Iam canit Tragicè, seu potius deflet casum Adæ, & humanæ conditionis miseriam, & Christi innocentissimi agni atrocissimam mortem.

Iam Satyricè inuehitur in corruptissimos sui sæculi mores.

Iam Elegiacè Epithalamium Christi & Ecclesiæ personat.

Iam suorum maiorum, & antiquarum rerum memoriam suscitatur, Heroicè hæc decantando.

Iam demùm diuinas laudes intonat, omnesquæ mortales ad eas inuitat, & excitat. Et etiam paranæticè monet, & bonis imbuit moribus. Introducit interdum veluti in Comœdiam diuersas personas: Iam Adam cum tota posteritate, suam desinentem sortem: Iam Christum de suis persecutoribus conquerentem. Iam Ecclesiam Sanctam circum quaquæ ab hostibus concussam, cœlestem implorantem opem. Iam hostes ipsos se ipsos ad flagitia cohortantes. Iam Deum eorum scelera vindicantem. Iam Christum de hostibus, gloriosè triumphantem, &c. Iam loquitur author solus, vt facit Virg. in Georg. &c. Iam more dramatico (vt fit in Eclogis,) solæ loquuntur personæ, quæ introducuntur. Iam mixtim, & Poëta, & interlocuentes, vt aliquando in Eclogis, et in Æneide fit. Quæ tria genera enumerauit D. Isidor. lib. 8. Etymolog. cap. 7. in fine. Iam soliloquia, quibus animam suam alloquebatur et solabatur tacitus, quibusquæ DEVM mente precabatur, componebat, &c. Atquæ adeò nullum poëmatum et metrorum genus excogitari potuit vnquam, in quo vates noster, cœlestisquæ Poëta Dauid non esset diligentissimè versatus.

Sed quæritur quo carminis genere dictos Psalmos scripserit? Hieronymus ad Paulā Vrbicam, in Epist. quæ incipit. Nudius terrius, tom. 3. quosdam psalmos dicit, trimetro iambico constare, alios tetrametro iambico. Et duo prima alphabeta Threnorum Hieremiæ quasi sapphico metro, inquit, scripta sunt; Tertium alphabetum trimetro, &c. Et in Præfatione libri Iob, ait à tertio capite Iob, vsquæ ad 41. ait, Hexametros versus esse dactylo, spondæoque currentes. Et super Psal. 118. initio, sic ait: Refert Iosephus, hunc Psalmum, et Deuteronomij canticum vno metro esse compositum, et putat Elegiacum metrum in vtroquæ posse deprehendi: quòd, scilicet prior versus sex pedibus constet, inferior vno minus in pentametro finiatur; hæc ille. Rursus Iosephus lib. 7. Antiquitatum, cap. 10. ait trimetro versu, et partim pentametro compositos esse Psalmos Dauidis. Præterea Eusebius Pamphili; sunt inquit etiam apud eos (Iudæos) artificiosissima carmina, vt Moysis cantus ille magnus, et 118. Psalmus, heroico metro, quod hexametrum dicitur, componuntur. Sunt alia quoquæ trimetra et tetrametra: sed quæ ad dictionem pertinent elegantissimè, grauius, iucundissimèquæ composita sunt. Quæ verò ad sensum spectant, nulli hominum scripturæ comparanda. sūt &c.

Rursus D. Isidor. omnes psalmos apud Hebræos, metrico carmine compositos asserit. Nam in morè Romani Flacci, et Græci Pindari; nunc ait alij iambo currunt, nunc Elegiaco personant, nunc sapphico nitent; trimetro vel tetrametro pede incedentes. Et hæc sunt quæ apud Hieronymum, Iosephum, Eusebium, Isidorumquæ omnigena literatura præstantes viros reperire potui; nam Recentiorum Doctorum in hac re vetustissima, rationem habendam non esse putavi.

Quo carminis genere scripti sint psalmi.

Ne verò nihil in re hac tam obicura dixisse videremur, visum mihi est operæ pretium iam allatis, aliqua adhuc, quæ lucem aliquam tenebris istis afferrent, annexere.

Authoris
sententia.

Dico igitur non esse existimandum Hexametros, trimetros, & sapphicos Hebræorū versus, esse eiusdem generis cum carminibus Poëtarum nostratum eademque pedum qualitate, quantitate, ac dispositione constare; sed diuersam esse dispositionem, situm, & ordinem pedum. Quia peruetusta illa Hebræorum poësis sæpè inter Dactylos, & spondæos, alios quoque pedes recipit, variato interdum etiam ordine sedium, in quibus apud nos collocari solent pedes. Quin D. Hieron. huic nostræ sententiæ multum fauet, dum præfatione in Iob, sic ait, de Hebraicis versibus loquens: Propter linguæ idioma crebrò recipiunt alios pedes non earundem syllabarum, sed eorundem temporum, interdum quoque rythmus ipse dulcis, & tinnulus numeris pedum solutis; quod Poëtis solis innotescere potest.

Ad rem igitur dico, Hebræos interponere solere, contra nostrorum Poëtarum consuetudinem, suis carminibus rythmos, quosdam inusitados quos simplex Lector intelligere non potest, sed solùm metricæ artis peritissimus. Sanè nec apud nos singula rythmorum genera eundem syllabarum numerum, ac eisdem fines carminum retinèt, vt in Panglossia Musurgica ostendimus. Nec profectò absquè ratione vsurpant Hebræi hoc Poëseos genus; vtpote quod mirum in modum polleat ad excitandos in hominum animis omnis generis affectus, vt satis constat ex Psalmis Dauidis. Hic enim suis Poëmatibus admirandos prorsus ac pænè incredibiles effectus peperit.

Fabulæ sunt, & Poëtarum commenta de Amphione, & Orpheo, quòd lyræ sono syluas & saxa mouerint, fluuios decurrentes continuerint, feras edomuerint, & Euridicen Orpheus ab inferis reuocauerit. Solus est noster hic alter diuinus Orpheus, qui maiora effecta verè fecit, quàm illi falsò de his fabulati sunt.

Hic enim cytharà suà petras fregit, syluas flexit, fluuios affectuum rapidissimè per præcipitia delabentes, cohibuit; feros & immanes animorum mores domuit: Cacodæmonem de multorum Saulorum animis exturbauit, atquè deiecit. Nequè vnā tantum reduxit Euridicen, eamque continuò amisit, sed innumeras hominum animas è barathro inferorum abductas in auream illam omnisquè ærumnæ expertem vitam ac lucem reuocauit, &c.

Verùm ne quicquam indiscussum relinquamus, hoc loco specimèn adhuc quoddā dabimus, omnium eorum quæ huc vsquè dicta sunt, explicatiuum, in quo luculenter patebit, & psalmos fuisse metricos, & in Ecclesia Hebræorum fuisse metrico artificio cantatos; Apparet hoc artificium maximè in Psalmo III. in quo singuli versus iuxta literarum Alphabeti hebraici ordinem digesti cernuntur, in quo subinde *וְיִשְׁמְרֵנוּ* subinde non; Interdum trimetra nonnunquā aliud & aliud Iambici genus reperies, sed totum negotium exemplo demonstrasse sufficiat. Sic igitur in Psalmis Dauidicis multa multorum generum sunt carmina, multi versus, atq; rythmi: quæ tamen non nisi à linguæ hebrææ peritissimis penetrari possunt.

Psalm. III.
cuius singuli
versus ordine alpha-
beti incipiunt.

Specimen Poeseos Hebraicę in Psalmo III.
elucescentis.

א שרִי אִישׁ יִרְאֵת יְהוָה	Beatus vir qui timet Dēum
ב מִצְוֹתָיו חָפֵץ מְאֹד	In mandatis eius volet nimis
ג בּוֹר בְּאֶרֶץ יְהוָה זֵרְעוֹ	Potens in terra, erit semen eius
ד וְדֹר יִשְׂרָאֵל יְבוֹרֵךְ	Generatio rectorum benedicetur
ה גִּלְיוֹן וְעֶשֶׂר בְּבֵיתוֹ	Gloria & diuitiæ in domo eius
ו יִצְרָקוּ עֲמֻדַת לֵעָד	Et iustitia eius stat in æternum
ז רַחֵם בְּחֶשֶׁךְ אֹר לְיִשְׂרָאֵל	Ortum est in tenebris lumen rectis
ח חֲנוּן וְרַחוּם וְצַדִּיק	Benignus misericors & iustus
ט טוֹב אִישׁ שְׁחוֹנֵן וּמְלוֹה	Bonus vir benefacit & commodat
י יִבְלֵךְ לְכָל רֶכֶז וּבְמִשְׁפַּחַת	Dispensabit res suas cum iudicio
יא כִּי יִלְעֹוֹלֵם לֹא יִמוּט	Quia in sæculum non commouebitur
יב לְזֵכֶר עוֹלָם יִהְיֶה צַדִּיק	In memoriam perpetuam erit iustus
יג מִשְׁמוֹעָה רָעָה לֹא יִירָא	Ab auditione mala non timebit
יד נֶכֶן לְבָבוֹ בְּטוֹחַ בַּיהוָה	Rectum est cor eius confidens in Deo
טו סֶמוֹךְ לֵבּוֹ לֹא יִירָא	Fulcitum est cor eius, non timebit,
טז עַד וְאִשְׁרֵי יִרְאֵת כִּצְרִיר	Vsq̄e dum videat in hostibus suis
יז פֶּצֶר נָתַן לְאַבְיוֹנִים	Disperfit dedit pauperibus
יח צַדִּיקְתּוֹ עֲמֻדַת לֵעָד	Iustitia eius stat in æternum
יט קַרְנֵךְ וְתִרְדֹּם כְּכֹכֹד	Cornu eius exaltabitur in gloria
כ רָשָׁע יִרְאֵה וְזָכַעַס	Impius videbit & irascetur
כא שֵׁנוֹ יִהְיוּק וְנִמְסַ	Dentibus suis stridebit & contabescet
כב תֵּאוֹת רָשָׁעִים תֵּאבֵד	Desiderium peccatorum peribit.

§. VI.

De Musica moderna Hebręorum.

HAftenus Veterum, modò hìc breuiter Modernorum Hebręorum Musicam discutiamus; Vt Moderni Musici Psalmos, aliasquę lectiones in Synagogis meliùs peragant, certis accentibus musicis vtuntur, quos integro volumine descripsit R. Colonymus, quem vide; horum enim quisquę prout in sublime circulariter attollitur, vel in imum defletrit, vel vbiquę simili tenore compositus incedit, ita vel efficaciæ minus aut plus ponderis habere putatur. Quare ne in negotio à Capnione vel Munstero tradito, diutiùs immoremur, hoc loco specimen duntaxat quoddam exhibebimus accen-

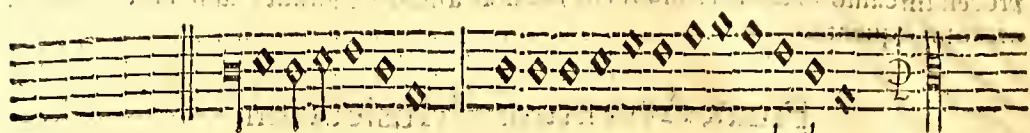
acentum notis Musicis expressorum, quibus אשכנזים siue Hebræi Germani & ex parte Italici in Synagogis vtuntur. Vtrum verò Hispani, aut Galli, orientalesque Hebræi, alias, locum flexuras in dictorum accentuum pronuntiatione forment, necdū cognoscere licuit. Accentus itaque, vbi cumquē ponuntur, talem & talem clausularū processum cantoribus formandum esse, & non alium denotant; sunt autem Musici accentus sequentes.

Pinax Accentuum Musicorum.

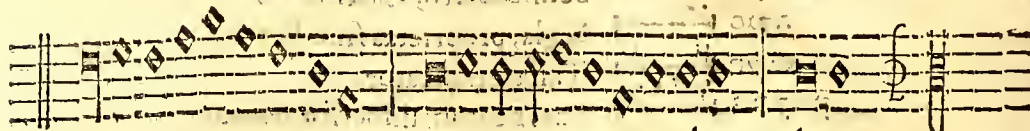
של שלת		Schilcheleth, Catena
סגלה		Segla, proprietas siue Botrus
תלשא		Talsa, Eradicator
פזר קטון		Pazer caton, disperfor paruus
קרני פרה		Karne pharah, Cornua Vaccæ
שני גרשין		Schene gerisin, duo Expulsores
יחב		Iathib, sedens
פשטא		Pasta, extensor
קדמא		Kadma, Antecessor
זקף גדול		Zakeph gadol, Erector maior
אחנחתא		Ethnachta, suspirium
זרקא		Zarca, sparfor
לגורמיה		Legormiah, exossator
רכיע		Rabia, imminens
חביר		Tabir, fractor
טרחא		Torcha, labor
סוף פסוק		Soph pasuc, finis versus
פסוק		Pasuc, diuisor
אזלא		Ezla, ambulator
מאריך		Maarich, protractor
שני חוטרין		Schene huterin, duo baculi
דרגא		Darga, gradus
תלישה קטנה		Talisa Ketana, eradicator paruus
סחפה		Sachpha, discus euersus
שפר מחופר		Schophar mechopher, cornu euersū
עלוי		Alui, sublimis
מכרבל		Mecarbel, cornu sustinens

Nota hoc loco accentus hosce musicos non ad canendum tantum, sed ad pulchram pronuntiationem esse institutos, vt scias scilicet, vbi suspendere spiritum, quo loco versum distinguere, vbi comma figere, vbi colon apponere debeas, vbi versus claudatur, vbi incipiat, quid lentius, celerius, concitatius lenius denique ac temperatiùs tardiusq; sit efferendum.

Clausularum, quas accentus exhibent, in Notis
Musici expressio.

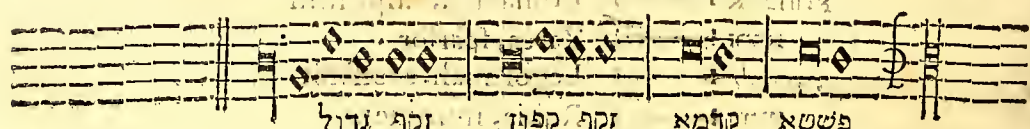
Schilcheleth siue Catena שלשלת

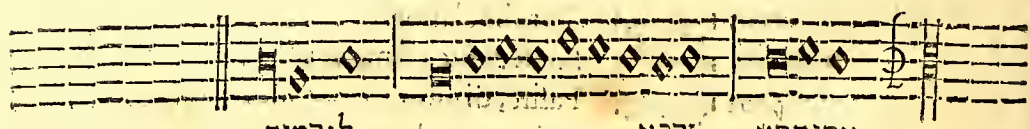
pazzer Katon פזר קטון חלשא סגלא
Pazer caton Talfa Segla

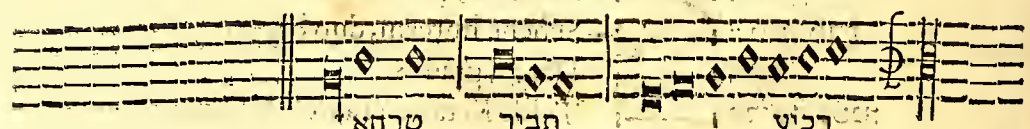
Lathib Schena gerisin יחלב שני גרסין פרח קרני
Carne pharah

Zaceph gadol זקף גדול פשטא קדמא זקף קפון
Zakeph katon Kadma Pafsa

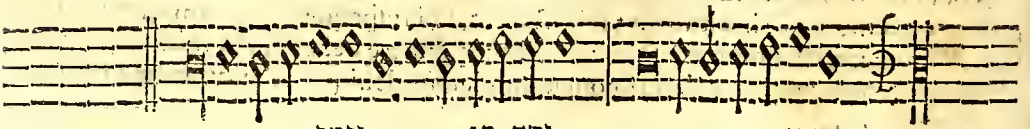
Legormiah לגרמיה זרמא אטנחתא
Zarca Etnachta

Torcha Tabir טרחה חביר רבוע
Rabia

Thare huterin מאריך שני חוטרין אולא פסוק סוף פסוק
Maarich Ezla Pafuc Soph pafuc.

Larea יומו ירח בן דרגא
ben iomo Dorga

Munah

מונח קטנה חלישא
Munah Kemna Talifa

מכובל עלוי מחפר
Mecarbel Alui Mechuphan

Atque ex hisce facillè lector intelliget rationem Musicæ Hebræorum tum antiquæ, tum modernæ. Nihil igitur restat nisi, vt tandem fuffioribus hisce discursibus finem impo-
nentes, ad alia nos conferamus.

C A P V T. VI.

De Musica veterum Græcorum, eorumque Instrumentis.

Nemoni iniquus forsan rerum arbiter, negare potest, omnes scientias, vt ab Hebræis primùm partim ad Græcos, partim ad Aegyptios, ita et Musicam ad eisdem translata in gentia nullo non tempore vtrobique incrementa sumpfisse; Quis enim curiosissima Græcorum ingenia continere poterat, quo minus fama illa per vniuersum mundum de incomparabili tum Daudidis, tum Salomonis sapientia sparsa, quo minus inquam eò se conferrent, vbi tanta erat rerum admirandarum facies, tanta cantatorum cantatricumque multitudo, tanta instrumentorum musicorum exquisitissimo ingenio constructorum varietas, tam inexhaustus denique omnium artium, scientiarumque, potissimum verò tam exactæ rerum naturalium notitiæ Oceanus? Vbi totius humanæ sapientiæ residebat Oraculum Salomon. Certè Orpheum, Linum, Amphionem prima græcæ sapientiæ lumina illinc omnia sua traxisse, facile hoc loco demonstrare possem, nisi hanc materiam exquisitiori argumento pertractandam Musicæ hieroglyphicæ reseruassem. Quare hoc loco corticem tantum Musicæ Græcorum, instrumentorumque iisdem vſitatorum exhibendam duximus, nucleo in peculiares huius Musurgæ tractatus reseruato. Ad rem igitur.

Græci multa ad musicam spectantia à Salomone hauserunt.

Refert Boëtius ex Nicomacho Geraseno, quod primum Instrumentum musicum fuerit à Mercurio (quem multi cum Hermete Trismegisto confundunt) inuentum; Quis autem hic Trismegistus fuerit, cum in Oedipo fusè discutiamus, argumentum, cæteroquin mirum quantum perplexum, hoc loco silentio suppressendum duxi; Erat autem hoc Instrumentum secundum mundanæ elementarisque musicæ analogiam, quatuor chordis instructum; quo abdità quadam ratione harmonicam illam tetractyn in 4 elementorum constitutione elucescentem, denotabant, simulque omnes consonantias eodem exhibebant hoc ingenio; vt prima chorda ad secundam, id est hypate ad parhypaten, diatessaron; secunda ad tertiam, id est parhypate ad lichanon tonum, tertia ad quartam, lichanos scilicet ad Mesen alterâ diatessaron; parhypate verò ad Mesen diapente, hypate denique ad Mesen diapason sonaret, vt in apposito

Lyra tetra chorda, Mercurij,

exemplo patet; cuius mysticas rationes alibi fufius explicamus. Huic Mercurio multis post temporibus successit Coræbus filius Lydorum Regis qui cytharæ hermetica tetrachordæ adiunxit quintam chordam; cui postmodum Hyagnes Phryx Pater Marfiæ primusque Tibiarum author sextam chordam adiunxit; Quam imperfectam deprehendens Terpander Lesbicus eidem septimam ad 7 planetarum harmoniam denotandam, adiecit; Lycaon deinde octauam, id est 7 planetis, adiunxit firmamentum. Prophastus verò Periora, vel vt quidam volunt, Perinthus, nonam; Estiacus Colophonius decimam; Timotheus denique vndecimam eidem addidit, creuitque chordarum augmentum in tantum, vt posteri non contenti numero chordarum hucusque recensito, ad 36 imo 46 chordas (vti Epigonius Ambraaciota fecisse legitur) ascenderint; Ex quo dein veluti seminario quodam, omnis generis, Lyrae, Cytharæ, Magades, pectitis, Sambucæ, quas in libro sexto descripsimus, emerferunt. Hyagnes verò lituorum inuentor, innumera polyealamorum genera inueniendorum alijs occasione dedit; atque hæc breuiter de instrumentis, qui plura desiderat, videat VII. librum vbi ex professo de ijs tractauimus.

§. I.

De modo cantandi græcis vsitato.

Primæui Musici non mulorum Instrumentorum simul concordantium strepitu gaudebant. neque complurium vocum symphoniâ utebantur. Sed excitabant Auditorum animos varia voce ad sonum Lyrae, aut tibiæ summa industria, accommodata iuxta illud.

Tu calamas inflare leues, ego dicere versus.

Musica
Græcorum
veterum
qualis.

Quid cho-
rus?

Hoc pacto Homerus Cantantes Achillem, Femium, & Demodocum introducit, iuxta hunc tenorem seruabant quoddam Musicorum genus, Rapsodum dictum, versusque Poëtarum cantando recitare, & explicare solebant: hac ratione, Platone teste, versus Homeri interpretabantur ad sonum Lyrae; Modulatio verò nunquam à duabus simul, sed alternis intonationibus peragebatur, ita apud Theocritum Pastores Daphni, & Menalca, & Virgilium Dameta, & Menalca alternis ludunt vocibus. Chorus verò dicebatur 50 circiter Lyricorum Poëtarum cum Poëmata sua propria, tum laudes Deorum, eorumque, qui ex Olympicis ludis victoriam insignem reportassent, decantantium congregatio; Atque pro decantatarum laudum premio boue donabantur. In huiusmodi quoque Choros Rusticos distributos pro fructibus terræ concessis iuxta altare victimâ instructum, & ad sonum tibicinis Baccho vota perfoluisse tradit Phornutus. Cum verò Poëtæ subinde nimia animi cōtentione deficerent, in locum cantantis puer, teste Liuius, sufficiebatur. Vnde deinde consuetudo histronum in theatris versus Poëtarum canentium inoleuit, iuxta illud Horatii.

Ignotum tragica genus inuenisse Camæne

Dicitur, & plaustris vexisse Poëmata Thespis

Quæ canerent, agerentque peruncti secibus ora.

Pari ratione sonante Cytharædo, & cantante Poëma quodpiam, cæteri saltus, choreæque agebant iuxta Virgil.

Ingeminant planus Tyrii, Troesque sequuntur. Et alibi.

Pars pedibus plaudunt choreas, & carmina dicunt.

Atque hoc pacto laudes suas perfoluebant.

§. II.

De Odis Lyricorum, & materia Poëmatum, & de legibus musicalibus.

Dividitur Oda Pindarica in tres partes; Prima pars Odæ *ἑρμῶν*; Secunda *ἀντιστροφή*; Tertia *ἐπὶ ὁδῶν* dicitur, suntque versus Lyrici, ad sonum videlicet Lyrae, aut Cytharæ cantari soliti: Dicebatur, autem strophe, quod dum illa pars caneretur, saltantes retroacti à dextrâ versus sinistram procederent; dum verò Antistrophe cantabatur contrarium modum in saltando tenerent saltatores; dum verò *ἐπὶ ὁδῶν* sonabat, tanquā fessi, et veluti pausa quādam inter posita aliquantis per eisdem requiescerent; atque hic modus saltandi in hunc usque diem apud Cretenses durat. Vtebantur autem in huiusmodi solemnitatibus Arcades Vtriculo, Sieuli Pestidibus; Cretenses Lyra; Lacedæmonij, Tibijs, Cornibus Thraces, &c. Hos secuti Romani, in Comædijs exhibendis Tibijs, & Calamis siue fistulis utebantur; quia dextras, & sinistras vocabant, horum enim operâ proprietatem Comædiæ addiscebant. Nam quando Comoedia erat de re graui, & serîa, Aulædi sinistro calamo grauem, & seueram exhibebant harmoniam; quando verò Comoedia erat festiua, iucunda, amœna, Aulædi sinistro calamo materiæ congruam personabant harmoniam, scilicet, festiuam, iucundam, amœnam, &c. Materiam denique mistam; mistâ harmoniâ decantabant.

Quid strophe, & antistrophe *ἐπὶ ὁδῶν*?

Prodiuersis gestis, diuersis instrumentis vtuntur.

Erant quoque huiusmodi fistulæ duplicis generis, scilicet, Seranæ, & Phrygiæ; Seranæ dicebantur ob foraminum paritatem, pares; Phrygiæ contrâ ab imparitate foraminum dicebantur impares; Phrygia Varrone teste, vno constabat foramine, Serana duobus; Nonnulli Plinio teste calamis aquaticis seu arundinibus utebantur, quas certo anni tempore circa occasum Arcturi secantes triennali exsiccatione peractâ tandem, in Aulos, & fistulas efformabant; ad quod faciendum ab ipsa quasi naturâ inuitari videbantur, quæ in arundinibus ita partes internodes disposuit, vt per nodos resectæ, ac in fistulas accommodatæ, vt longitudine, ita & sono differant, & in eâ quidem proportionem, vt prima seu longissima fistula ad proximam vno præcisè tono variet, ad octauâ verò sonet diapason, & sic loquendo de alijs intermedijs. Verum de his cōsule librum 7 vbi de his ex instituto agitur.

Fistulæ Seranæ, & Phrygiæ.

Arundine: in fistulas efformabatur antiqui.

Porro argumenta musicæ Veterum alia erant Versus in laudes Deorum summo artificio, & ingenio, (cuiusmodi, v.g. sunt hymni Orphei) compositis alia laudes & Encomia hominum illustrium ex victorijs Olympicis, Pythijs, Nemeis, Isthmijs insignium, (vti Odæ Pindaricæ) continebant; Alia Epithalamios (vti Catulli Poëmata) amores exhibebant; alia funerum, & luctus Neniæ materiam præstabant; cuiusmodi erant Epidimæ ad pestiferam contagionem profligandam institutæ, &c. Alij denique materias cantabant tragicas, comicas, aliaque similia plena grauitatis, seueritatisque argumenta. hoc pacto Demodocus composuit gloriosa celeberrimorum hominum facinora, contentionem Vlyssis cum Achille, Veneris & Martis Apologum, Equum Troianum, &c. Foemus adulterium Martis, & Veneris carmine cecinit, non ad incitandam, sed ad deuitandam luxuriam, instituto. Ad horum exemplum scelestus Nero (vt Suetonius narrat) ad sonum Cytharæ larua obtectus Niobes decantabat Mythologiam, varijsque tragædijs intermixtis nunc Canacem referebat parturientem, modò Orestem Matricidam, iam Herculem furiosum, &c. Verbo materia quam canendo recitabant Antiqui, historiæ erant omnium earum rerum, quæ ab origine mundi usque ad ipsorum tempora contigerant, admirandarum.

Nerouis in solentia in contedijs

In quibus non promiscua, & inconsulta; Sed Rhythmis versibusque harmoniæ congruis affectiones mortalium veluti moderabantur; Vnde, & huiusmodi harmonice modus

Harmoni-
ce modu-
lationes
eius dictæ
nomi.

modulationes, non sine maxima ratione, & mysterio nomi, id est, leges dictæ sunt, quas mutare sub poenâ grauiissimâ non licebat, utpotè eo sine institutas, ut ad sonum cytharæ, vel Lyræ incitatur, & animum sua afficerent harmonia, & memoriam audientium, ad eas firmitus retinendas excitarent. Erantque triplicis generis, quarum aliæ canebantur cytharâ, vel lyrâ, aliæ tibiâ, vel calamis siue fistulis; vltimæ vtrique communi perficiebantur harmoniâ; Præterea præfata illæ modulationes sortiebantur diuersa nomina, vel à populis apud quos vigeant, ut Ioniæ, Aeoliæ, Bæotiæ, vel à Rhythmis, & versibus, ut Orthiæ, Trochææ, vel à modis, ut Acutæ, Tetraediæ; vel ab Inuentoribus, ut

Leges Py-
thiæ;

Terpandriæ, Hieraciæ, vel ab euentu, uti Pythia &c. Erat autem Pythia lex, cuius argumentum continebat certamen Apollinis cum Serpente Pythone, quod denominat fabulam: cantilenæ nomen erat, Delona: eo quod Apollo natiuus esset ex Insula Delo; eratque hæc lex Pythia, teste Polluce, diuisa in quinque partes; quarum prima dicebatur Rudimentum siue exploratio; secunda Prouocatio; tertia Iambicus; quarta Spondæus, quinta & vltima Tripudium siue triumphus; In prima parte Apollo Serpentis latibula locique ad pugnandum aptitudinem explorabat. Secunda parte modum exhibebat, quo Apollo Serpentem ad configendum pugnandumque prouocabat. Tertiâ parte canebatur ipsius certamen ad sonum fistulæ, quem *ὀδοντιον* appellabant, quo formidabilis serpentis, dentes collidentis, sibilus exhibebatur. Quarta parte Victoria Apollinis narrabatur. Denique in vltimâ parte festa, choreæ, tripudia Apollinis de Victoria reportata instituebantur. Præterea erat Satyrica *σινυρίς* dicta, quam Bacchus postquam ex Indiâ à se subiugata rediisset, instituit, eratque lex tibiaria; in quâ Rhythmi, moduli, gestus, & harmonia iuxta materiæ conditionem mutabantur.

Quibus cō-
stitaret mu-
sica Vete-
rum;

Ex quibus omnibus hucusque dictis satis liquet, Musicam veterum Græcorum consistisse Rhythmo, metro, instrumento, poëta & saltatione, quæ subinde omnes in vna compositione concurrebant, subinde verò maior dictarum rerum portio, &c. Patet etiâ Poëtam, & Musicum vnâ, & eandem personam sustinuisse; Orpheus & Linus Amphionque poësin musicæ coniungebant: Hesiodus poemata sua cantare consueuerat ad certum virgæ laurinae sonum, quem, teste Pausania, aërem percutiendo excitabat.

Poëta, &
Musicus
idem ve-
teribus so-
nabat;

Pindarum Poëtam, & Musicum fuisse patet ex inscriptione, quam in deustatione Thebarum, foribus domus Pindari inscribi iusserat Alexander Magnus his verbis: *οὐδὲν τὸ μουσικὸν τῶν σίγῃ μὴ κένηται*: Domum Pindari Musici, ne cremetis.

§. III.

De Instrumentis Musicæ apud Veteres.

Lyræ, &
Cytharæ
inuentio
secundum
Græcos;

Constans, et vnanimis omnium ferè Mythologorum sententia est, primùm Lyre siue Cytharæ inuentorem fuisse Mercurium filium Atlantis et Maie: hic inuentâ post inundationem Nili Testudinem inductis chordis in Lyrâ instaurauit, confectam Orpheo, vel ut alij dicunt Apollini donauit, loco cuius ab eò Caduceum retulisse fertur cuius historiam tametsi aliter, ingeniosissimè tamen, apud Homerum descriptam lector consulat, eum enim sint hæc trita non immoramur.

Ad figuram huius lyre quod attinet, certè in tanta antiquitatis caligine vix aliquid certi statui posse existimo, si tamen coniecturis standum, talis figuræ fuisse dixerim, qualem in antiquis tum Romanæ Urbis monumentis, tum numis medalisque veterum superstitionibus semper ferè sub eadem ferè figura inscriptam etiamnum in hortis Farnesianis, Matheianis, Salustijs, Pincianis, Burghesijs, et Antiquario Iustinianæo, iam in manu Apollinis, modò Mercurij spectabilem comperimus. Hyginiustamen differentem eius figuram exhibet. Alij non figurâ tantum, sed et chordarum numero differentem faciunt; Ex his sunt alij, qui trichordam, alij tetrachordam, et heptachordam eandem faciunt. Nonnulli cum Amphionis Orphej, & Lini eam confundunt at

per-

perperam; horum enim excellentissimorum Musicorum instrumenta haud dubiè manubrijs, vt nostra instrumenta constabant, neque video, quænam Musica sola plectri percussione huiusmodi instrumentis cū tā admiranda harmonia, qualē Authores describunt, à dictis Poëtis exhiberi potuerit, sed in tantā confusione nos optimum esse ratifumus in 7. libro singulas figuras quibus eandem describunt ob oculos lectoris ponere, vt vnusquisque, quod libuerit, de ea sentiat.

§. IV.

De Musicæ apud veteres argumento, & perfectione,
& de signis, ac Notis harmonicis.

Videntes porrò Posterī Musurgi, Musicam à primævis Græciæ sapientibus conditā, oppidò imperfectā, seridò allaborarunt, vt eandem ad aliqualem perfectionem deducerent; Choragum egit Pythagoras Samius qui ex malleorum proportionē primus tradidit; harmonicorum motuum proportionēs, quas & numeris demonstrauit, mundum harmonicum primus ostendit. Hunc secuti sunt postea Aristoxenes, Timotheus, Euclides, Hippasus, Architas, Aristoteles, Plato, Timotheus, Thales Milesius, Philolaus, Eubolides, Nicomachus, alijque innumeri, quos apud Plutarchum vides; qui præcepta à Pythagora tradita excolentes, Musicam in eū euexerunt gradum, quem apud illius æui Musicos Græcos viguisse, cum admiratione legimus. Nam hi ex chordarū varijs sectionibus harmonicās proportionēs ad aurium sensum explorantes, Musicam tandem exactissimis regulis exhibuerunt; Interualla consona à dissonis remouerunt primi, interuallis singulis nomina imposuerunt. Triplex Musicæ genus, diatonicum, chromaticum, enharmonicum repperunt; Tonorum siue troporum varietatem constituerunt, aliaque innumera præstiterunt cum tanta ingenij subtilitate, quam in hunc vsque diem, & suspicimus, & admiramur. Verum cū rationem procedendi in singulis fusè in sequentibus libris describamus, illam tantum hīc obiter indicare volumus. Quos deinde secuti Quintilianus, Ptolomæus, Plutarchus, Albinus, Boëtius, Augustinus, alijque tam Græci, quam Latini eam egregiè varijs subtilissimisque voluminibus, vt in progressu operis patebit, amplificauerunt.

Musici Veteres.

Qualem verò citati Veteres Græciæ Musici in signandis harmonicis proportionibus methodum modumque seruarint, haud dubiè curiosus lector nosse desiderabit; Certū enim est illos interualla sua harmonica certis Notis non secus, ac nostro hoc sæculo moris est, indicasse; atque iuxta huiusmodi notas, & cantum pronuntiasse, & instrumenta pulsasse. Varij varia tradiderunt huius signa, sed malè intellecta, vt postea videbitur. Ego certè vt illuc usque penetrarem, nihil non intentatum reliqui; Excussis itaque tum Vaticanā tum alijs Bibliothecis tandem varia huius argumenti manuscripta detexi, quorum vnum manuscriptum Græcè Vaticanum Authore Gaudentio Philosopho. Alterum in nostra Bibliotheca, Authore Alypio Musico antiquissimo reperi, ex quorum collatione tandem musicam illam Veterem characteristicā non sine labore erutam, tibi integrè in 7. libro Erotemate IV. exhibemus, quem locum consule.

CAPUT VII.

De moderna Græcorum Musica.

Ecclēſia Græcā ſica Muſicā ab antiquis ſapienter inſtitutam, non excoluit tantum, ſed & propaginem eius longè latèque diffuſam, poſteris tradidit; Cū enim laus eſſet in Eccleſia Sæctorum, & vbiq; chori inſtituerentur virorum Religioſorum, diu noctūque Deum inceſſanter laudantium, Muſicā tanquā perfectā pſallendi amuſſim adhibuerunt; quin ne Gentilibus ſuis prædeceſſoribus inania Deorum Numina cantantibus in ſeruore pſallendi cedere viderentur, ad Muſicā in Choris Eccleſiarum magno decore peragendam, alias notas excogitarunt; quibus cantus Eccleſiaſticos redderent, & meliores, & ad laudes DEI perſoluendas accommodatiores; Atque hoc genus notarum præſenti hoc capite interpretari propoſitum nobis eſt, ne Lectōr quicquā in hac Muſurgia deſiderare poſſit rerum curioſarum, & ſi quandoque in libros Muſicos huiuſmodi notis conſcriptos inciderit, clauem, quā ad Muſicā dictis libris contentam pertingat, habeat. Deſumpſi verò totā huiuſmodi pſallendi rationem ex libris græcorum partim vulgari græcā, partim literalilingua conſcriptis. quorum Authores diuerſi fuerunt; Melioris tamen notæ inter cœteros ſunt Ioannes Kucuzela; Chryſaphi, Naziz, aliique quos in Catalogo Authorum Muſicorum vide. Pro primis itaque Muſicæ Elementis, ex quibus reliqua notæ conſtituuntur, ponunt moderni vocum notas 14. Ex quibus octo ſunt aſcendentes, ſex deſcendentes.

Aſcendentes ſunt hæ octo.

το' ὀλίγον	id eſt exigua	—
ἡ ὀξεία	acuta	/
ἡ πελααδία	volatilis	∪
το' κέφισμα	leuitas	∩
το' πελαδοθ	volatile	∪
τα δύο κεντήματα	duo ſtimuli	∪
τὸ κέντημα	ſtimulus	∪
ἡ ὀψιλή	alta	∪

Sex deſcendentes ſunt iſtæ:

ἡ ἀπόστροφος	Apoſtrophus	∩
οἱ δύο ἀπόστροφος	duo apoſtrophis	∩
ἡ ἀπορροή	deſluxus	∩
τὸ κέντημα ἀπορροῦ	ſtimulus deſluxionis	∩
το' ἐλαφρόν	vagum	∩
ἡ χαμυλὴ	Temperans	∩

Ex hisce quædam corpora sunt; id est corporis rationem, quidam spiritus, id est, spiritus rationem habent. Corpora sunt sex ascendentia, duò verò descendentia; Corpora ascendentia sunt sex primæ voces, Oligon, *ὀλίγον*, petaste, cuphisma, Pelaston *πελαστόν* duo centimata; Duo descendentes Apostrophī, duo *συνδισμῶν* id est duo vincula. Aporrohe verò & corpus & spiritus rationem habet, gutturis enim vniformis motus ea suauiter exprimit, vnde & melos vocatur. Sunt præterea spiritus 4. duo ex vocibus ascendentibus, & duo ex descendentibus. Ex ascendentibus sunt κέντημα & ὕψηλῃ. Ex descendentibus Elaphron & Chamile; Habent quoque hæc particularia signa voces, quas referunt signantque subiectis numeris græcis, vt sequitur.

τὸ ὀλίγον α. ἢ ὀξεία α. ἢ πελαστόν α. τὸ κέντημα β.
τὸ πέλαστον β. τὰ δύο κέντηματα α. τὸ κέντημα β.
ὑψηλὴ δύο ἀπόστροφαι α. δύο ἀπόστροφαι α. ἢ ἀπορροή β.
τὸ κράτημα ὁ ἀπόστροφον ιγ. τὸ ἐλαφρόν β. χαμιλὴ β.

Notandum verò hic quòd omnes voces ascendentes supponantur vocibus descendentibus.

α α α α β β γ γ δ δ ε ε

ε ε κ ε η η ζ ζ

Subordinantur autem & spiritus ascendentes, vt κέντημα καὶ ὑψηλὴ ascendentibus corporibus id est τὰ ὀλίγον τῇ ὀξείᾳ, ἢ πελαστόν τῷ κέντηματι, vt sequitur.

β β β β γ γ δ δ δ δ δ δ

η η η η

Similiter descendentes spiritus vti ἐλαφρόν καὶ ἡ χαμιλὴ, & κράτημα ἀπόστροφον ιγ subiunguntur sub ἡμαλῶ η, & fit argisyndeton. Aporrohe ι subordinatur sub piafmate & tunc fit σείσμα

Signa verò mutationis Tonorum hec sunt.

Mutatio primi Toni, hoc figuo mutatur.

ο

Mutatio secundi toni.

φ

Mutatio tertij toni.

φ

Mutatio quarti toni.

φ

K

Mutatio

Mutatio plagij primi.

Q

Mutatio plagij secundi.

Q

Mutatio Neana.

P

Mutatio plagij quarti.

Q

Semitonium, siue semiuox.

N

Sunt præterea 3 media vocis signa magna otiosa

77. συνδεδεσµεῖ
16. κρᾶτημα

γζ' αἴσιμα vero continet mediam vocem otiosam.

11. διπλᾶ

Magna signa muta sunt, quæ dicuntur magnæ hypostasēs, ostenduntque quantum in vocibus sit immorandum; respondentque nostris temporibus siue quantitati notarum nostrarum & tropis figurisque Rhetorum.

ἴσον ostendit plani tractus signum.

ι

διπλᾶ duplam vocis extensionem.

11

παρακλητικῇ vocis suauiter inflexæ signum.

π

κρᾶτημα vocis validæ signum.

κ

λύγισμα vocis stridulæ significatio.

λ

κύλισμα vox versatilis.

κ

ἀντικυνοκύλισμα plena versatilis vocis expressio.

κ

τρομικόν vox tremula, vt in glottismis fit.

τ

ἐκστρεπτόν vox inuerfa.

ε

τοιμικὸν ἐν σόναγμα vox apta & disposita ad tremorem.

τ

ἡφίσον numerata vox.

η

γρογρόν velox, impetuofo vox agilis

γ

γρογρόν viuax, versatilis terribilis

γ

ἀργρόν otiosum

α

σαυροῦς Crux vox decussans aliam

+

ἀντικένωμα inanis & vacua, siue submissa

ἰσμελὸν planè æqualis

θεματισμός statio

θεματισμός ἔξω statio extranea

παρεκκλιτική versatilitas impetuosa,

ξηρόν sicca & arida vox

κλαύσμα vocis fractio

χόρευμα tripudium

ἡνείκε nota principij

σύναγμα Collectio

πλάσμα Correctio

βαρύνω. Gravis

ὀλίγον Exigua

ἑξῆς Acuta

πιτρεῖ impetuosa

πέρισμα Leuitas

πελαστόν volatile

δύο κεντήματα duo stimuli

τῆξις diffractio

δύο ἀποστροφῶν duo apostrophæ

ἀργουθενότα nota ex Argo composita

γοργοθυθενότα nota ex Gorgo composita

ἑρμηνεία à cælo sic dicta

θὺς καὶ ἀποθὺς vicinum, remotum,

θεματικὴν positio simplex

Adnotatio

In Semæiologiam Græcanicam.

NOtant moderni Græci hisce præsentibus signis idè quod Rhetores & Musici, multiplici illo troporum, & figurarum apparatu; videnturquè ex his plurima Veteribus Græcis vsitata, in suam musicam deriuasse; ita ξηρόν vocem aridam significat, vt fit in murmurantibus; ἑρμηνεία à cælorum volubilitate desumpta voce, vocem volubile significat, cuiusmodi vtuntur Eunuchi, dū clausulas harmonicas, varijs diminutionibus exhibent. σαρρὺς siue crux denotat vocem oppositā, alteram quāpiam instar crucis decussantem. Αporrhoe circumincessionem significat, quando nimirum vox in seipsam reflectitur, suisquè motibus implicari videtur; πελαστόν vocem distantem reducit, quam Kuphisma acuit, & veluti celeriore agilioremquè efficit; πεταστήν vocis est impetus, ὀλίγον & ἑξῆς eius paruitatem & æqualitatem sonant. Verum, hæc omnia ex sequentibus planius patefient.

Præterea dum volunt varia intervalla vocum referre vtuntur hiscè signis & intervalla quidem vocum ascendentium hæc sunt:

Quintus

I. Modus

a a β β Γ Γ δ δ ε ε ζ ζ H θ i

II. Modus

a a β β Γ δ ε ζ H θ i

III. Modus

a a β β Γ δ ε ζ H θ i

IV. Modus

a a β Γ δ ε ζ

V. Modus

a a β Γ Γ δ δ ε ε ζ H

VI. Modus

a a β β δ δ ε ε ζ H θ

Literæ intervalla significant. Vt *a* significat vnisonum, *β* significat intervallum vnus toni, & sic de cæteris, diuersa autem signa vnus literæ significant valorem differentem notæ.

Vocum

I. gradus.

II. gradus.

Hæc quæ Græci tanto labore tantoquæ cum characterum apparatu disponunt, nos multo facilius, felicius, & breuius per octo replicationes, præcedentibus vocabulis indicatas, æsequimur. Vt tamen Tyrones Græcorum facilius æsequantur, vocum, tonorumquæ mutationes, Rotam quandam conficiunt in qua sequentia ponunt signa, ijsquæ vocum in se ipsas reuolutionem ostendunt, sed documenta ex Cucuzelo adscribamus.

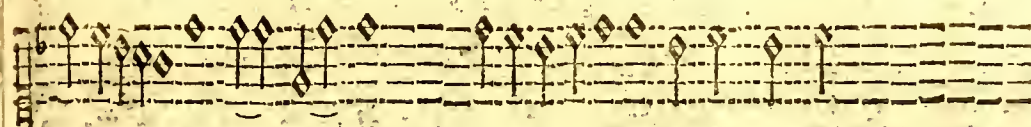
Tonorum mutationes iuxta Domini Ioannis Magistri Cucuzeli dispositionem.

Exemplum notis nostris expressum.

Ostenfa itaquæ methodo & ratione musicæ, quæ moderni Græci in Ecclesiasticis suis canticis vtuntur, nihil restat nisi vt paradigma quoquæ vnum atquæ alterum applicemus ex libris hiscè notis musicis refertis, depromptum exhibeamus, vt Lector curiosus artificium luculentius cognoscat.

ἀρχὴ τῶν κατὰ τὴν ἑκκλησιαστικὴν ᾠδὴν ἡχοῦ πρώτος.

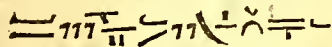
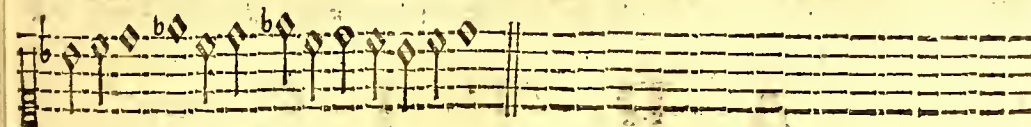
ΑΥΑΥΕΣ ΑΥΑΥΕΣ ΕΠΕΣΗ ἢ ΕΙΣΘΕΟΤ

Αντιπαις εις το δ'ος

παι πατες

μεταμυσω

προ υ υ σελοςσαι αις

Restabat modò vt de Ægyptiorū, Arabū, aliarumq; Orientis gentiū Musica aliquid diceremus. Verūm cū de ea in Oedipo Ægyptiaco fusè & ex professo tractemus, ne incrementū operis æquo grādiōribus procedat passibus, eo Lectorē remittimus; Atq; hæc sūt, quæ de musicæ inuentione & propagatione tam Hebræorū quàm Græcorū, dicenda putauis nihil modò restat, nisi vt ad Latinorum quoquē Musicam describendam, qui proprius huius nostri operis scopus & finis est, omni quā possumus curā ac diligentia nos accingamus.

